

STUDIESTÖD I NORDEN

Studerende i Norden -
studiestøtte og økonomi

Oktober 2019

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	2
1.2. Datagrundlag og forudsætninger	2
1.2.1. Særlige nationale forhold.....	4
1.2.2. Anvendte valutakurser	4
1.3. Offentliggørelse.....	4
2. Centrale pointer.....	5
2.1. Udvikling.....	6
2.1.1. Norge.....	6
2.1.2. Finland.....	6
2.1.3. Island.....	7
2.1.4. Færøerne.....	7
3. Studiestøtte.....	8
3.1. Skattepligt og fradrag.....	11
3.1.1. Danmark.....	11
3.1.2. Sverige.....	12
3.1.3. Norge.....	12
3.1.4. Finland.....	12
3.1.5. Island.....	13
3.2. Støtteperiode	13
4. Studiestøtte og lønindkomst.....	20
4.1. Indkomstgrænser i de nordiske lande.....	23
4.1.1. indkomstgrænse i Danmark.....	23
4.1.2. Indkomstgrænse i Sverige.....	24
4.1.3. Indkomst- og formuegrænse i Norge	24
4.1.4. Indkomstgrænse i Finland.....	25
4.1.5. Indkomstgrænse i Island.....	25
4.1.6. Indkomstgrænse i Grønland.....	26
4.1.7. Indkomstgrænse i Færøerne.....	26

4.1.8. Indkomstgrænse i Åland	26
5. Indkomstfordeling.....	27
6. Deltidsuddannelse, studietakt og forsinkelse.....	31
6.1. Danmark.....	32
6.2. Sverige.....	33
6.3. Norge	33
6.4. Finland.....	35
6.5. Grønland.....	35
6.6. Færøerne	36
7. Indirekte støtte.....	36
8. De studerendes egen vurdering af deres indkomst	39
9. Låneregler.....	42
9.1. Danmark.....	42
9.2. Sverige.....	43
9.3. Norge	44
9.4. Finland.....	44
9.5. Island.....	45
9.6. Studielåns­gæld og lånetil­bøj­lighed.....	46
10. Særlige stipendietillæg og supplerende lånestøtte.....	48
10.1. Tillæg og supplerende studielån til forsørgere.....	49
10.2. Særlige støttemuligheder i forbindelse med fødsel og barsel	50
10.3. Særlige støttemuligheder til studerende med en funktionsnedsættelse	50
10.4. Stipendie og lånemuligheder til undervisningsafgift.....	51
10.5. Særlige støttemuligheder til sprogundervisning ved studieophold uden for Norden.....	52
10.6. Stipendie og lån til betaling af undervisningsafgift til en hel uddannelse i udlandet	52
10.7. Supplerende lån til studerende i udlandet (dvs. ud over ordinære lånemuligheder som i hjemlandet).....	53
10.8. Stipendie og lån til betaling af rejseudgifter i forbindelse en uddannelse i udlandet	54
11. Leveomkostninger	54

1. Indledning

På direktørmødet i Helsinki i juni 2016 blev det besluttet, at ASIN (Arbejdsgruppe for Studiestøtte i Norden) skulle udarbejde en rapport, der kortlægger den nordiske studiestøtte. Opgaven udsprang af behovet for en mere detaljeret komparativ sammenstilling af studiestøtte og de studerendes økonomi i de nordiske lande (samt selvstyrende områder). Danmark ved Styrelsen for Institutioner og Uddannelsesstøtte har forestået udarbejdelsen af den komparative rapport *Studerende i Norden – studiestøtte og økonomi* med bidrag fra studiestøtteadministrationerne i de øvrige nordiske lande som led i samarbejdet om nordisk studiestøtte. Rapporten udkom første gang i januar 2019. Læs mere om samarbejdet om nordisk studiestøtte på www.studiestodinorden.org.

Afsættet for rapporten er ASIN's notat *Typiske maksimale støttebeløb i de nordiske lande*, som blev udgivet årligt i perioden 1983/1984 – 2015/2016. I dette notat indgår en række fakta om de nordiske støttesystemer over tid, som muliggør sammenligninger mellem støtteniveauerne i de nordiske lande, herunder sammenligninger af stipendiesatser og lånemuligheder. De hidtidige sammenligninger har dog kun i begrænset omfang inddraget konteksten og de forskellige perspektiver, støtteniveauerne kan sammenlignes ud fra. Internationale sammenligninger af studiestøtte vanskeliggøres af, at der i andre europæiske lande eksempelvis findes støtteformer såsom "family allowance" og skattefradrag til de studerendes forældre, der ikke findes i Norden. En anden væsentlig forskel mellem Norden og de øvrige europæiske lande er af kulturel karakter, hvilket f.eks. kommer til udtryk ved, at de fleste studerende på videregående uddannelser i Norden er udeboende, mens mange studerende uden for Norden er hjemmeboende. Rapporten bidrager til et mere komplet billede af de studerendes økonomi set i forhold til de nordiske landes forskellige studiestøttesystemer.

1.2. Datagrundlag og forudsætninger

Rapporten omhandler studiestøtte til studerende ved videregående uddannelser indtil opnåelse af kandidatgrad (mastergrad). Med "videregående uddannelse" menes eftergymnasial uddannelse (højere uddannelse). Med studiestøtte menes studielån og stipendie. I rapporten anvendes udtrykket "maksimalt støttebeløb" om summen af det højest mulige studielån og stipendie, man kan få udbetalt i en given periode under de gældende forudsætninger.

Medmindre andet er angivet, forudsættes det, at den studerende

- ikke har andre skattepligtige indkomster end studiestøtte

- hvor erhvervsarbejde er nævnt, er ansat i staten som studentermedhjælper med to års anciennitet og 10 timers ugentligt arbejde
- ikke har andre fradrag i indkomsten end et personfradrag, eller hvad der svarer dertil
- er udeboende, over 20 år, ugift og uden børn
- studerer på en videregående uddannelse
- bor til leje i hovedstaden

I rapporten er der foretaget en sammenligning af studiestøtten med en industriarbejders årsløn i 2018 i de enkelte nordiske lande. Årslønnen for industriarbejderen i Danmark, Sverige, Norge og Finland er baseret på oplysninger fra Dansk Arbejdsgiverforening om stigningstakten i den gennemsnitlige timeløn i 2018 inden for fremstillingsvirksomhed (industri og håndværk). Årslønnen for industriarbejderen i Island og Færøerne er indberettet af studiestøtteadministrationerne.

De anvendte oplysninger er indberettet af de nordiske landes studiestøtteadministrationer:

- Styrelsen for Institutioner og Uddannelsesstøtte (SIU), Danmark
- Centrala studiestödsnämnden (CSN), Sverige
- Lånekassen, Norge
- Folkepensionsanstalten (FPA), Finland
- Lánasjóður íslenskra námsmanna (Lín), Island
- Uddannelsesstøtteforvaltningen, Grønland
- Studni, Færøerne
- Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS), Åland

Danske oplysninger om tilbagebetaling af studielån er indhentet fra Udbetaling Danmark.

Oplysninger om de studerendes egen vurdering af deres leveomkostninger baserer sig på den seneste europæiske Eurostudent-undersøgelse, hvor data er indsamlet i 2016.¹ Rapporten medtager oplysninger fra Eurostudent i de år, hvor denne publikation udkommer. Eurostudent-undersøgelsens datagrundlag er en national spørgeskemaundersøgelse, som er foretaget på internettet på baggrund af en standardiseret skabelon udarbejdet af Eurostudent til brug i hele Europa. Oplysningerne angiver de studerendes egne oplevelser og vurderinger. Det indebærer, at de kan afvige fra andre opgørelser baseret på f. eks. nationale registeroplysninger. Spørgeskemaet er

¹ Jf. Eurostudent VI, 2016–2018. Der er anvendt data fra Eurostudents database via <http://database.eurostudent.eu/>.

oversat og tilpasset den nationale kontekst for at undgå misforståelser. I undersøgelsen indgår studerende fra samtlige typer af videregående uddannelser, herunder universitetsuddannelser, professionsbachelor, kunstneriske uddannelser, maritime uddannelser og erhvervsakademier.² Både nationale og internationale hel- og deltidsstuderende er medtaget, mens midlertidige studerende (eksempelvis Erasmusstuderende) og fjernstuderende er undtaget.

1.2.1. Særlige nationale forhold

For Norge gælder, at de første 40 pct. af de studerendes studielån (omgjøringslånet) kan konverteres til et stipendie, hvis den studerende a) er udeboende, b) ikke overstiger de gældende grænser for indkomst og formue og c) består sin uddannelse. Hvor meget af de 40 pct. af lånet, der kan konverteres, afhænger af den studerendes studiefremdrift opgjort i beståede ECTS-point i den uddannelse, som man modtager støtte til. Der er mulighed for konvertering fire år tilbage i tid. I rapporten er antallet af støttemodtagere med studielån i Norge opgjort som andelen, der søger lån ud over de første 40 pct., der *kan* konverteres til stipendie.

1.2.2. Anvendte valutakurser

Medmindre andet er angivet, er der ved sammenligninger i danske kroner er anvendt kurser på de nordiske landes valutaer per ultimo året 2018, jf. Danmarks Nationalbank.

Valutakurs (DKK per 100 enheder valuta), ultimo 2018

Svenske kroner	72,66
Norske kroner	74,87
Euro	746,73
Islandske kroner	5,61

1.3. Offentliggørelse

Rapporten blev første gang præsenteret på ASIN's konference om studiestøtte i Norden i maj-juni 2018 i Helsingør, og udkom første gang i januar 2019. Opdaterede versioner er efterfølgende offentliggjort på www.studiestodinorden.org, senest i oktober 2019.

² Erhvervsakademier betragtes ikke som videregående uddannelser i Finland og Norge, hvorfor de i disse lande ikke er medtaget i undersøgelsen.

2. Centrale pointer

Der er forskel på, hvor i Norden man som studerende har den højeste indkomst efter at have modtaget studiestøtte, afhængigt af hvilket perspektiv der anlægges. Ser man alene på stipendiets størrelse, er støtteniveauet højest i Danmark, mens de studerende f.eks. har en lidt højere indkomst i Norge, hvis man forudsætter, at de studerende arbejder ved siden af deres uddannelse og anvender den fulde lånemulighed. Det skyldes bl.a., at stipendiet er skattefrit i nogle lande. Der er også forskel på, hvor længe og hvor meget studiestøtte man kan modtage i de forskellige lande, ligesom hvert land har dets egne særlige tillæg til stipendier og supplerende lånemuligheder. Det er derfor vigtigt at have øje for, at studiestøtten kan sammenstilles på forskellige måder og skal ses i en kontekst.

Ved sammenligningen af de nordiske lande er der ikke væsentlige ændringer i forhold til den seneste udgivelse af rapporten vedrørende studieåret 2016/2017. Det hører dog med til billedet, at Norge, Finland, Island og Færøerne har gennemført reformer af støtteordningerne inden for de senere år.

Rapportens centrale pointer:

- Det maksimale støttebeløb (lån og stipendium) i løbet af et studieår for studerende uden erhvervsarbejde er højest i Danmark og lavest i Finland og Åland. Stipendiet er ligeledes højest i Danmark.
- Ses der på stipendie og lønindkomst fra 10 timers erhvervsarbejde om ugen efter skat, er indkomstniveauet på niveau i Danmark og Norge. Det er højest i Færøerne.
- Anvendes den fulde lånemulighed i kombination med stipendiet og lønindkomsten, har studerende i Færøerne og Norge det højeste indkomstniveau efter skat.
- Korrigerer man for købekraft, er de studerendes indkomst fra studiestøtte (lån og stipendium) og 10 timers erhvervsarbejde om ugen højest i Sverige efter skat. De øvrige nordiske lande er på niveau.
- Det er dyrest at tage studielån i Danmark. Det skyldes primært, at renten er højere end i de øvrige lande, mens man er under uddannelse.
- Støttemodtagere i Sverige, Norge, Finland og Island arbejder flere timer ved siden af studiet og har generelt en højere lønindkomst end støttemodtagere i Danmark.

2.1. Udvikling

I Norge, Finland, Island og Færøerne har man inden for de senere år gennemført reformer af støtteordningerne.

2.1.1 Norge

I Norge har man siden studieåret 2015/2016 udvidet den årlige støtteperiode fra 10 måneder til 11 måneder, hvormed det maksimale årlige støttebeløb øges med 10 pct. Dette indfases med en udvidelse på en uge om året fra 2015/2016 til 2019/2020. I 2018/19 var støtteperioden således 10,75 måneder og i 2019/20 vil den være 11 måneder.

I studieåret 2019/2020 indfører Norge såkaldt gradsgøring. Det medfører, at ordningen for konvertering af studielån (jf. afsnit 1.2.1 ovenfor) bliver ændret for studerende på videregående uddannelser. Det betyder, at fra og med efteråret 2019 konverteres det norske studielån ikke kun på grundlag af studiefremdrift men også gennemførsel. Med den nye ordning kan op til 25 pct. af lånet fortsat konverteres til stipendie på baggrund af beståede ECTS-point i uddannelsen, mens 15 pct. fremover først kan konverteres, når den studerende har gennemført sin uddannelse. Man kan få gradsgøring otte år tilbage i tid regnet fra starten af det semester, hvor eksamensgraden blev opnået.

2.1.2. Finland

Med virkning fra 1. august 2017 reducerede Finland studiestøttens stipendieandel til fordel for låneandelen. I studieåret 2016/2017 var det maksimale støttebeløb 62.784 kr., hvoraf stipendiet udgjorde 36.020 kr.³ I studieåret 2017/2018 var det maksimale støttebeløb 60.326 kr., hvoraf stipendiet udgjorde 16.773 kr.⁴ Stipendieandelen blev således halveret fra 57 pct. til 28 pct., mens det maksimale støttebeløb blev reduceret med 4 pct.

Reformen har også medført, at den samlede maksimale støtteperiode til en kandidatuddannelse er reduceret fra 50 til 48 måneder, og den maksimale støtteperiode til videregående uddannelse er reduceret fra 64 måneder til 54 måneder. Der gives støtte i ni måneder i studieåret.

³ Valutakurs pr. ultimo året 2016: 100 EUR = 743,44 DKK.

⁴ Valutakurs pr. ultimo året 2017: 100 EUR = 744,49 DKK.

Før 1. august 2017 bestod stipendiet også af særlig boligstøtte til studerende (bostadstilläg⁵). Efter reformen har Finland stoppet den særlige boligstøtteordning for studerende, som fremover kan modtage Finlands almindelige boligstøtte.

2.1.3. Island

I Island fremsættes forslag om en ny lov om studielån og stipendier i 2019 med forventet ikrafttræden efterår 2020. Vedtages loven, vil det indebære, at det islandske studiestøttesystem i højere grad vil komme til at ligne studiestøttesystemerne i de andre nordiske lande. Island adskiller sig aktuelt ved, at de studerende normalt betaler en mindre studieafgift, og at studiestøtten alene ydes i form af lån. En betragtelig del af de islandske studielån bliver dog typisk eftergivet.

2.1.4. Færøerne

En reform af det færøske studiestøttesystem i 2018 har bl.a. medført, at det færøske støttebeløb samt den periode man kan modtage støtte i, er forøget. Efter de nye regler udgør det maksimale årlige støttebeløb på Færøerne 81.696 kr. om året, heraf 52.344 kr. som ikke-skattepligtigt stipendie og 29.352 kr. i form af muligt studielån. Rapporten omhandler de gældende regler.

⁵ Bostadstillägget udgjorde 80 pct. af den studerendes husleje i 2017, dog højst 1.499 kr.

3. Studiestøtte

I en international sammenhæng er de studerende i Norden særlig godt stillet ved, at de normalt ikke skal betale studieafgift samtidig med, at de har adgang til en høj, individuel studiestøtte i form af stipendier og fordelagtige studielån. Island adskiller sig ved, at de studerende normalt betaler en mindre studieafgift, og at studiestøtten alene ydes i form af lån. I de nordiske lande er studiestøtten grundlæggende for alle. Støtten er ikke behovs- eller meritbaseret bortset fra, at der i de fleste støttesystemer er en vis regulering af studiestøttens størrelse afhængigt af de studerendes indkomst, jf. afsnit 4.1, og bortset fra krav om studieprogression for at blive ved med at modtage støtten, jf. afsnit 6.

Basisstøtten, dvs. det basale stipendie og mulige studielån, kan i mange tilfælde suppleres med særlige tillæg og supplerende lånemuligheder afhængig af den studerendes forhold, jf. afsnit 10. Tabel 1 viser den månedlige studiestøtte og tabel 2 antallet af støttemodtagere i hvert land og selvstyrende område.

Tabel 1
Månedlig støttesats, før skat, DKK, 2019

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island	Færøerne
Stipendie	6.166	2.547	3.242 ¹⁾	1.869	N/A	4.414
Muligt lån	3.155	5.857	4.863	4.854	10.360	2.475
I alt	9.321	8.405	8.105	6.723	10.360	6.889

Anm.: Støttesatserne gælder basisstøtten, som skal dække bolig og leveomkostninger. Basisstøtten omfatter ikke støtte til transport og lign. Se afsnit 10 for en oversigt over øvrige støtteformer. Der er anvendt valutakurser per ultimo året 2018, jf. afsnit 1.2.2.

I Danmark reguleres satserne én gang om året den 1. januar på baggrund af lønudviklingen. I 2014-2021 anvendes dog en afdæmpet regulering med en bestemt procentsats, som i finansårene 2016-2021 udgør 0,75. I Sverige og Norge er satserne forbrugerprisregulerede. I Finland er satserne faste og reguleres politisk.

1) I Norge gives 40 pct. af støtten som omgjøringslån der kan konverteres til stipendie, se afsnit 1.2.1. om særlige nationale forhold

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Tabel 2
Antal støttemodtagere, 2018

	Danmark	Sverige ¹⁾	Norge	Finland	Island	Færøerne
Fuldtidsuddannelse	291.481	279.630	168.534	180.077	4.746	1.171
Deltidsuddannelse	n/a	28.348	15.797	n/a	n/a	n/a
I alt	291.481	294.726	184.331	180.077	4.746	1.171

Anm.: Inklusive studerende som har modtaget studiestøtte til videregående uddannelse mindst én gang i 2018.

1) Individuelle støttemodtagere kan optræde flere i opgørelsen, hvis støttemodtageren både modtager støtte til deltidsuddannelse og fuldtidsuddannelse det samme år. Det totale antal støttemodtagere er derfor lavere.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Selvom de nordiske lande generelt er sammenlignelige ved at give mulighed for, at man kan modtage både studiestøtte og gratis uddannelse, er der væsentlige forskelle på landenes studiestøttesystemer. Der er f. eks. forskel på, om stipendiedelen af støtten er skattepligtig, om der er adgang til støtte alle årets måneder, vilkårene for at låne samt hvor meget støtte, man kan modtage over tid. At sammenligne studiestøtten på tværs af landene ved blot at se på satserne for stipendie og lån, giver derfor kun et begrænset billede. Tabel 3 og figur 1 viser, hvor meget det maksimalt er muligt at modtage i årligt stipendie og lån før og efter skat i de nordiske lande i studieåret 2018/2019.

Tabel 3
Maksimalt støttebeløb i de nordiske lande for studerende uden erhvervsarbejde, før og efter skat, DKK, 2018/2019

	Danmark	Sverige	Norge ¹⁾	Finland ²⁾	Island	Grønland	Færøerne	Åland
Stipendie før skat	73.612	23.251	34.850	16.820	0	56.400	52.344	22.013
Muligt lån	37.665	53.478	52.275	43.684	94.217	12.000	29.352	35.663
Studiestøtte i alt før skat	111.277	76.729	87.125	60.504	94.217	68.400	81.696	57.676
Indeks	100	69	78	54	85	61	73	52
Stipendie efter skat	64.418	23.251	34.850	16.820	0	56.400	52.344	19.813
Indeks	100	36	54	26	0	88	81	31
Studiestøtte i alt efter skat	102.083	76.729	87.125	60.504	94.217	68.400	81.696	55.475
Indeks	100	75	85	59	92	67	80	54

Anm.: Det maksimale støttebeløb for Grønland og Åland er baseret på takster for studieåret 2016/2017.

1) Det lægges til grund, at der kan gives støtte i op til 10,75 måneder i studieåret 2018/2019

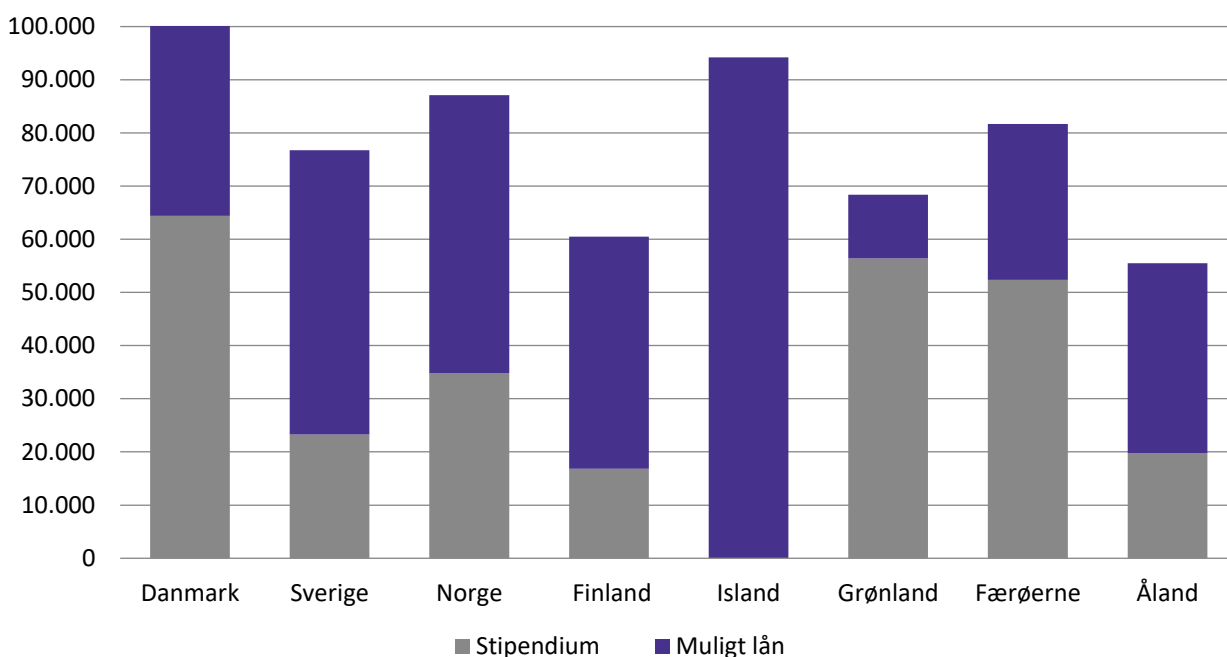
2) Beløbet gælder for studerende, der indledte deres første studier på højere uddannelsesniveau 1. august 2014 eller senere,

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Det maksimale støttebeløb inklusive lån på 102.083 kr. efter skat i Danmark var det højeste i Norden i 2018/2019. Den danske maksimale studiestøtte var henholdsvis 7.866 kr. og 14.958 kr. højere end de næsthøjeste maksimale støttebeløb i Island og Norge. Det laveste maksimale støttebeløb gives i Åland.

Figur 1.
Maksimalt støttebeløb i de nordiske lande for studerende uden erhvervsarbejde, efter skat, DKK, studieåret 2018/2019

Anm.: Det maksimale støttebeløb for Grønland og Åland er baseret på takster for studieåret 2016/2017. For Norge lægges det til grund, at der kan gives støtte i op til 10,75 måneder i studieåret 2018/2019. Beløbet for Finland gælder for studerende, der indledte deres første studier på højere uddannelsesniveau 1. august 2014 eller senere.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Figur 1 viser det maksimale støttebeløb i de nordiske lande efter skat i studieåret 2018/2019 samt forholdet mellem stipendiet og studielånet. For studerende der optager lån ved siden af stipendiet (eller udover omgjøringslånet i Norge), udgjorde studiestøtten efter skat i Island, Norge, Sverige og Finland henholdsvis 92 pct., 85 pct., 75 pct. og 59 pct. af støtteniveauet i Danmark. Foruden at Danmark havde det højeste maksimale støttebeløb, var stipendiet på 73.612 kr. efter skat det højeste stipendie i Norden. Det maksimale stipendie efter skat i Færøerne, Norge og Sverige udgør henholdsvis 81 pct., 54 pct. og 36 pct. af stipendiet i Danmark. I Finland er stipendiet ca. en fjerdedel af det danske stipendie efter skat. I Island, hvor det maksimale støttebeløb er på niveau med det danske, tilbydes hele studiestøtten som et lån. En betragtelig del af det islandske studielån bliver dog typisk eftergivet. De særlige islandske regler for tilbagebetaling af studielån uddybes nærmere i afsnittet om låneregler og lånetilbøjelighed. I Grønland tilbydes det relativt mindste studielån mens stipendiet er det næsthøjeste i Norden efter det danske.

Af tabel 4 ses, hvor stor en del af studiestøtten stipendiet udgør i hvert land. Stipendieandelen er størst i Grønland, Danmark og Færøerne. Den norske andel er angivet på baggrund af fuld konvertering fra lån til stipendie (omgjøringslån), dvs. 40 pct. af studiestøtten.

Tabel 4
Stipendiets andel af studiestøtten, efter skat, pct., studieåret 2018/2019

Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island	Grønland	Færøerne	Åland
63	30	40	28	0	82	64	36

Anm.: Oplysningerne vedrørende Grønland og Åland er baseret på takster for studieåret 2016/2017.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

3.1. Skattepligt og fradrag

I Sverige, Norge og Færøerne er stipendiet ikke skattepligtigt, jf. tabel 5. I Island ydes der ikke stipendie. I Danmark, Finland, Grønland og Åland er stipendiet skattepligtigt. Som det ses af tabel 3, er det dog kun i Danmark og Åland, at støttemodtagere uden erhvervsarbejde betaler skat af stipendiet, eftersom det maksimale stipendiebeløb i Finland og Grønland er mindre end de gældende fradrag.

Tabel 5
Skattepligt af stipendie

Danmark	Ja
Sverige	Nej
Norge	Nej
Finland	Ja
Island	n/a
Grønland	Ja ¹⁾
Færøerne	Nej
Åland	Ja

Anm.: Da de gældende fradrag er højere end stipendiet i Finland og Grønland, er det kun i Danmark og Åland, at man betaler skat af stipendiet, hvis man ikke har et erhvervsarbejde.

1) I Grønland opgøres stipendiet som B-indkomst.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

3.1.1. Danmark

I Danmark har alle skatteydere, der er fyldt 18 år, et personfradrag ved beregning af indkomstskat. Personfradraget trækkes fra i indkomsten, så der ikke betales skat af det

fulde beløb. Personfradraget reguleres løbende. Fradraget er på 46.200 kr. i 2019 og på 46.000 kr. i 2018. Da stipendiet er skattepligtigt i Danmark, kan en støttemodtager vælge at anvende sit personfradrag på studiestøtten, således at man ikke skal betale skat af de første 46.200 kr., der modtages i stipendie. Dertil findes et beskæftigelsesfradrag i eventuel lønindkomst eller overskud i egen virksomhed. Beskæftigelsesfradraget udgør 10,1 pct. af lønindkomsten i 2019, dog højst 37.200 kr. I 2018 udgjorde beskæftigelsesfradraget 9,5 pct., dog højst 34.300 kr.

En støttemodtager med et studiejob på ca. 10 timer ugentlig, svarende til 535 timer årligt, har i 2019 en lønindkomst på omkring 68.500 kr., samt en årlig indkomst fra stipendie på 74.000 kr., det vil sige i alt 142.500 kr. før skat. Efter person- og beskæftigelsesfradrag skal den studerende i så fald betale indkomstskat og arbejdsmarkedsbidrag på i alt ca. 36.300 kr.

3.1.2. Sverige

Der findes et grundfradrag (grundavdrag) og et arbejdsskattefradrag (jobbskatteavdrag), som støttemodtagere med lønindkomst normalt vil kunne gøre brug af. Grundfradraget reducerer den del af indkomsten, som beskattes, mens arbejdsskattefradraget medfører en skattereduktion. For en støttemodtager bosiddende i Stockholm, der i løbet af skatteåret havde en lønindkomst før skat svarende til ca. 10 timers erhvervsarbejde om ugen, medførte disse fradrag, at skatteprocenten blev reduceret fra ca. 30 pct.⁶ til ca. 11 pct.

3.1.3. Norge

Hvis man har en årlig lønindkomst på mindre end 41.179 kr., har man mulighed for at bruge et frikort, som indebærer, at man ikke betaler skat af lønindkomsten.⁷ Hvis man tjener mere end dette, betaler man skat af indkomsten.

3.1.4. Finland

I Finland betaler studerende, der ikke har erhvervsarbejde, ikke skat af stipendiet på grund af stipendiefradraget (studiepenningsavdraget) og grundfradraget (grundavdraget). Grundfradraget udgør 23.149 kr. i 2018 og er det sidste fradrag efter alle andre fradrag. Stipendiefradraget udgør op til 19.415 kr. om året i 2018, dog højst stipendiebeløbets

⁶ I Stockholm er summen af landstings- og kommuneskatten ca. 30 pct.

⁷ Valutakurs pr. ultimo året 2018: 100 NOK = 75,66 DKK. Beløbet svarer til 55.000 NOK.

størrelse. Hvis den studerende har erhvervsarbejde ved siden af studiet, reduceres stipendiefradraget med halvdelen af det beløb, den studerendes nettolønindtægt overstiger stipendiefradragets maksimale beløb med. Stipendiefradraget ydes ikke, hvis den årlige nettolønindtægt udgør 58.245 kr. eller mere

3.1.5. Island

I Island kan studerende trække faste afdrag af tidligere studielån fra i indkomsten. Desuden kan låntagere fradrage undervisningsafgifter i indkomsten, hvis man har opbrugt sin mulighed for lån til at dække afgiften.

3.2. Støtteperiode

Da reglerne for at modtage stipendie og lån er forskellige i de nordiske lande, tager sammenligningen af de maksimale støttebeløb på tværs af landene i figur 1 ikke højde for, hvor meget studiestøtte de studerende maksimalt kan modtage over tid eller adgangen til støtte i årets måneder.

I de fleste studiestøttesystemer i Norden er der endvidere forskel på, hvor længe den studerende kan modtage støtte til et bestemt uddannelsesforløb, og hvor længe det er muligt for den studerende at modtage støtte til videregående uddannelser samlet set. Der kan derfor skelnes mellem en støtteperiode i uddannelsen og den studerendes overordnede støtteperiode. Støtteperioden i uddannelsen udgør den øvre grænse for, hvor længe man kan modtage støtte i den pågældende uddannelse. Den overordnede støtteperiode udgør den samlede pulje af mulig støtte til studier på videregående uddannelsesniveau.

Oversigten i tabel 5 viser den maksimale støtteperiode til en femårig kandidatuddannelse⁸ samt den overordnede støtteperiode for heltidsstuderende på videregående uddannelsesniveau i de nordiske lande. Det fremgår også, hvor mange måneder om året, der kan udbetales studiestøtte og hvornår i måneden, støtten udbetales.

⁸ Treårig bacheloruddannelse efterfulgt af toårig kandidatuddannelse.

Tabel 6
Maksimal støtteperiode, videregående uddannelse indtil kandidatgrad, 2019

	Støtteperiode i uddannelsen	Overordnet støtteperiode	Antal mdr. per år med studiestøtte	Udbetaling
Danmark	7 år. Heraf højst 6 år med stipendie (70 mdr.). Stipendie og evt. lån gives i normeret tid + 1 år ved forsinkelse + evt. lån i op til 12 mdr. i det afsluttende studieår ¹⁾	7 år. Stipendie og evt. lån i 6 år (70 mdr.). + evt. lån i op til 12 mdr. i afsluttende studieår.	12 mdr.	Forudbetalt den sidste bankdag måneden forinden, så støtten er disponibel den 1. i måneden. Man skal være startet på uddannelsen senest den 20. i måneden for at være berettiget.
Sverige	6 år (240 uger)	6 år (240 uger)	Studieårets 40 uger. Normalt sept.- maj. Der kan ydes yderligere støtte på ugebasis, hvis studieåret er længere end 9,23 mdr.	Forudbetalt den 25. måneden forinden eller den seneste bankdag inden da.
Norge	6 år. Normeret tid + 1 år ved forsinkelse	8 år	10,75 mdr. ²⁾	Disponibel den 15. i måneden
Finland	5 år (45 + 3 mdr.) ³⁾	6 år (54 mdr.) ⁴⁾	9 mdr. Normalt sept.-maj. Man kan få støtte til sommersemester.	Udbetalt den 1. i måneden eller den derpå følgende bankdag. ⁵⁾
Island	7 år. Normeret tid + 2 år	8 år	9 mdr. Normalt sept.-maj. Man kan få støtte til sommersemester.	Studielånet udbetales bagud efter hvert semester. De studerende kan søge om at få lån til studieafgifter betalt forud. Dette gælder dog ikke studerende på første semester.
Grønland	6 år. Normeret tid + 1 år ved forsinkelse.	7 år	12 mdr.	Forudbetalt den sidste bankdag måneden forinden, så støtten er disponibel den 1. i måneden.
Færøerne	6 år	7 år. Stipendie og evt. lån i 6 år (70 mdr.). + evt. lån i op til 12 mdr. i afsluttende studieår.	12 mdr.	Bagudbetalt. Støtten bliver udbetalt sidst i måneden. Man skal være startet senest den 15. i måneden for at være berettiget. Studieafgifter kan udbetales forud direkte til uddannelsesstedet.
Åland	Støtte tildeles så længe den studerende er studieaktiv.	6 år (55 mdr.)	9 mdr. Der kan ydes yderligere støtte på månedsbasis, hvis studieåret er længere end 9 mdr.	Disponibel den 4. i måneden eller den seneste forudgående bankdag.

Anm.: For heltidsstuderende uden særlige støttetillæg. Forbrug af støtte i uddannelsen fratrækkes i den overordnede støtteperiode. Oplysningerne vedrørende Grønland og Åland er baseret på studieåret 2016/2017.

1) Studerende med dansk studiestøtte kan modtage studielån (slutlån) i 12 måneder ud over uddannelsens normerede længde, hvis de påbegynder uddannelsen senest to år efter afslutningen af den adgangsgivende ungdomsuddannelse. For studerende som påbegynder uddannelsen senere, er støtteperioden i uddannelsen kun fem år dog med mulighed for slutlån i 24 måneder. Eftersom der er mulighed for stipendie og lån i seks år i den overordnede støtteperiode, bliver den samlede overordnede støtteperiode i så fald otte år.

- 2) Siden studieåret 2015/2016 har Norge udvidet sin studiestøtte fra 10 måneder til 11 måneder. Dette indføres fra 2017 til 2020, således at i 2017/18 vil det være 10,5 måneder, i 2018/19 vil det være 10,75 måneder og i 2019/20 vil det være 11 måneder.
 - 3) Efter 1. august 2017 er støtteperioden reduceret fra 50 til 48 måneder. For studerende som påbegyndte deres studie før 1. august 2014 eller i perioden fra 1. august 2014 til 31. juli 2017 var støtteperioden i uddannelsen henholdsvis 55 og 50 måneder.
 - 4) For studerende som har påbegyndt deres studier 1. august 2017 eller senere. For studerende som påbegyndte deres studie før 1. august 2014 eller i perioden fra 1. august 2014 til 31. juli 2017 var den overordnede støtteperiode henholdsvis 70 og 64 måneder.
 - 5) Udbetalingstidspunktet var den 4. hver måned indtil udgangen af 2017.
- Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.*

I de fleste lande udgør den maksimale støtteperiode uddannelsens normerede tid med mulighed for et års forsinkelse. Dette vil sige, at der i Sverige, Norge, Grønland og Færøerne maksimalt kan tildeles støtte i op til seks år til en femårig kandidatuddannelse. Den længste støtteperiode i uddannelsen er i Danmark⁹, Færøerne og Island, hvor man kan blive to år forsinket og fortsat modtage studiestøtte. Studerende i Finland har den korteste støtteperiode i uddannelsen, hvor de studerende kan modtage studiestøtte i tre måneder ud over uddannelsens normerede studietid.

Den overordnede støtteperiode varierer fra otte år i Island til seks år i Sverige, Finland og Færøerne. I Danmark og Færøerne er den overordnede støtteperiode syv år. Heraf tildeles stipendie i højst seks år, hvorefter den studerende kan modtage et studielån (slutlån) på 8.139 kr. om måneden i op til 12 måneder i Danmark og på 6.889 kr. i op til 11 måneder i Færøerne på det afsluttende studieår. Slutlånet har til formål at yde støtte til den sidste del af uddannelsen, hvis der ikke længere kan modtages stipendie.

I Danmark, Grønland og Færøerne udbetales studiestøtte i alle årets måneder. I de øvrige lande udbetales normalt ikke støtte i sommermånederne. I Sverige og Norge udbetales studiestøtte i henholdsvis 10 måneder og 10,75 måneder om året, mens støtten i Finland, Island og Åland udbetales i ni måneder om året.

Studiestøtten er forudbetalt i Danmark, Sverige og Grønland. I Finland er støtten disponibel den første i måneden, i Åland den fjerde i måneden og i Norge den 15. i

⁹ Studerende, der påbegynder en videregående uddannelse senest to år efter afslutningen af den adgangsgivende ungdomsuddannelse, kan blive et år forsinket i deres uddannelse og fortsat modtage stipendie og lån. Herefter kan de modtage slutlån i op til 12 måneder i det afsluttende studieår. Studerende, der påbegynder en videregående uddannelse senere end to år efter den adgangsgivende eksamen, kan kun modtage stipendie i uddannelsens normerede tid, men kan til gengæld modtage slutlån i de sidste 24 måneder af uddannelsen. I begge tilfælde kan man modtage studiestøtte i syv år af en længere videregående uddannelse.

måneden. Det er kun i Færøerne, at den månedlige udbetaling er bagudbetalt. I Island udbetales studielånet først efter, at semestret er afsluttet.

Af tabel 5 fremgår det, hvor mange måneder man kan modtage støtte i alt inden for den maksimale støtteperiode i uddannelsen og i den overordnede støtteperiode.

Tabel 7
Maksimalt antal måneder med studiestøtte i uddannelsen og i den overordnede støtteperiode, 2019

	Danmark ¹⁾	Sverige ²⁾	Norge ³⁾	Finland	Island	Grønland	Færøerne ⁶⁾	Åland
Antal mdr. med støtte i uddannelsen	82	55	65,75	48 ⁴⁾	63	70	82	55
Antal mdr. med støtte i den overordnede støtteperiode	82	55	87,75	54 ⁵⁾	72	82	82	55

Anm.: For heltidsstuderende uden særlige tillæg af støtte. Forbrug af støtte i uddannelsen fratrækkes i den overordnede støtteperiode. Oplysningerne vedrørende Grønland og Åland er baseret på studieåret 2016/2017.

1) Studerende med dansk studiestøtte kan modtage stipendie i op til 70 måneder i uddannelsen, hvis de påbegynder uddannelsen senest to år efter afslutningen af den adgangsgivende ungdomsuddannelse. Studerende kan derefter modtage studielån (slutlån) i 12 måneder ud over støtteperioden i uddannelsen. For studerende som påbegynder uddannelsen senere, er det maksimale antal måneder med støtte i uddannelsen kun 58 måneder, men dog med mulighed for slutlån i 24 måneder. Eftersom der er mulighed for stipendie og lån i seks år i den overordnede støtteperiode, kan den samlede overordnede støtteperiode ende på 94 måneder.

2) I Sverige tildeles støtten på ugebasis og udbetales månedligt.

3) Siden studieåret 2015/2016 har Norge udvidet den udbetalte studiestøtte i løbet af året fra 10 måneder til 11 måneder. Dette indføres fra 2015 til 2020. I 2018/19 vil det være 10,75 måneder og i 2019/20 vil det være 11 måneder. Antallet angiver derfor antallet af måneder med støtte for studerende i overgangsfasen, hvilket vil sige 10,75 måneder det første år og 11 måneder de resterende 5 år.

4) Efter 1. august 2017 er støtteperioden reduceret fra 50 til 48 måneder. For studerende som påbegyndte deres studie før 1. august 2014 eller i perioden fra 1. august 2014 til 31. juli 2017, var støtteperioden i uddannelsen helholdsvis 55 og 50 måneder.

5) For studerende som har påbegyndt deres studier 1. august 2017 eller senere. For studerende som påbegyndte deres studie før 1. august 2017 eller i perioden fra 1. august 2014 til 31. juli 2017, var den overordnede støtteperiode helholdsvis 70 og 64 måneder.

6) Efter reformen 1. august 2018 kan studerende i Færøerne modtage stipendie i op til 70 måneder i uddannelsen. Studerende kan herefter modtage studielån (slutlån) i 12 måneder i det afsluttende studieår. Før 1. august 2018 kunne studerende modtage støtte i uddannelsen og i den overordnede støtteperiode i op til 70 måneder.

Kilde: De nordiske landes studiestøtteadministrationer.

Tabel 7 viser en oversigt over, hvor meget man maksimalt kan få i støtteperioden i uddannelsen. Som eksempel anvendes de forhold, der gælder, hvis man læser en femårig heltidskandidatuddannelse med den højst mulige forsinkelse i uddannelsen.

Tabel 8**Støtteperiode i uddannelsen. Maksimale stipendie og lån til en kandidatuddannelse normeret til 5 år for studerende uden erhvervsarbejde, efter skat, DKK, 2019**

		Maksimalt stipendie	Maksimalt lån	I alt
Danmark	Støtteperiode	70 mdr. (6 år)	82 mdr. (7 år)	82 mdr. (7 år)
	Støttebeløb	375.744	316.848 ¹⁾	692.592
	Indeks	100	100	100
Sverige	Støtteperiode	240 uger (6 år)	240 uger (6 år)	240 uger (6 år)
	Støttebeløb	141.077	324.354	465.431
	Indeks	38	102	67
Norge	Støtteperiode	65,75 mdr. (6 år)	65,75 mdr. (6 år)	65,75 mdr. (6 år)
	Støttebeløb	213.153	319.730	532.883
	Indeks	57	101	77
Finland	Støtteperiode	48 mdr. (5 år)	48 mdr. (5 år)	48 mdr. (5 år)
	Støttebeløb	89.708	232.980	322.688
	Indeks	24	74	47
Island	Støtteperiode	0	63 mdr. (7 år)	63 mdr. (7 år)
	Støttebeløb	0	659.522	659.522
	Indeks	0	208	95
Grønland	Støtteperiode	70 mdr. (6 år)	70 mdr. (6 år)	70 mdr. (6 år)
	Støttebeløb	329.000	80.000 ²⁾	409.000
	Indeks	88	26	60
Færøerne	Støtteperiode	70 mdr. (6 år)	70 mdr. (6 år)	70 mdr. (6 år)
	Støttebeløb	308.980	173.250	482.230
	Indeks	82	55	70
Åland	Støtteperiode	55 mdr. (6 år)	55 mdr. (6 år)	55 mdr. (6 år)
	Støttebeløb	121.077	217.939	339.016
	Indeks	33	71	50

Anm.: Baseret på takster fra støtteåret 2018/2019. Oplysningerne vedrørende Grønland og Åland er baseret på takster for studieåret 2016/2017. Der ses bort fra den årlige regulering af taksterne. For at tage højde for den norske udvidelse af studiestøtten fra 10 til 11 måneder i perioden 2015-2020, er der regnet med et maksimalt stipendie i 10,75 måneder det første år og herefter 11 måneder.

1) Inklusive 12 måneders slutlån i studieåret 2018/2019 fra august 2018 til juli 2019 = 97.168 kr.

2) Inklusive engangslån på 10.000 kr.

Kilde: De nordiske landes studiestøtteadministrationer.

Tabel 8 viser hvor meget stipendie og lån, det i alt er muligt at modtage til uddannelse på videregående uddannelsesnivea. Det vil sige den øvre grænse for, hvor meget

studiestøtte man normalt kan modtage til en eller flere videregående uddannelser, medmindre særlige forhold gør sig gældende som for eksempel sygdom eller at uddannelsen er ekstraordinært lang.

Tabel 9**Overordnet støtteperiode. Maksimale stipendie og lån til uddannelse på videregående niveau samlet set for studerende uden erhvervsarbejde, efter skat, DKK, 2019**

		Maksimalt stipendie	Maksimalt lån	I alt
Danmark	Støtteperiode	70 mdr. (6 år)	82 mdr. (7 år)	82 mdr. (7 år)
	Støttebeløb	375.744	316.848 ¹⁾	692.592
	Indeks	100	100	100
Sverige	Støtteperiode	240 uger (6 år)	240 uger (6 år)	240 uger (6 år)
	Støttebeløb	141.077	324.354	465.431
	Indeks	38	102	67
Norge	Støtteperiode	87,75 mdr. (8 år)	87,75 mdr. (8 år)	87,75 mdr. (8 år)
	Støttebeløb	284.474	426.711	711.185
	Indeks	76	135	103
Finland	Støtteperiode	54 mdr. (6 år)	54 mdr. (6 år)	54 mdr. (6 år)
	Støttebeløb	100.921	262.102	363.023
	Indeks	27	83	52
Island	Støtteperiode	0	72 mdr. (8 år)	72 mdr. (8 år)
	Støttebeløb	0	753.740	753.740
	Indeks	0	238	109
Grønland	Støtteperiode	82 mdr. (7 år)	82 mdr. (7 år)	82 mdr. (7 år)
	Støttebeløb	385.400	92.000 ²⁾	477.400
	Indeks	104	30	70
Færøerne	Støtteperiode	70 mdr. (6 år)	82 mdr. (7år)	82 mdr. (7år)
	Støttebeløb	308.980	255.918	564.898
	Indeks	82	81	82
Åland	Støtteperiode	55 mdr. (6 år)	55 mdr. (6 år)	55 mdr. (6 år)
	Støttebeløb	121.077	217.939	339.016
	Indeks	33	71	50

Anm.: Baseret på takster fra støtteåret 2018/2019. Oplysningerne vedrørende Grønland og Åland er baseret på takster for studieåret 2016/2017. Der ses bort fra den årlige regulering af taksterne. For at tage højde for den norske udvidelse af studiestøtten fra 10 til 11 måneder i perioden 2015-2020, er der regnet med et maksimalt stipendie i 10,75 måneder det første år og herefter 11 måneder.

1) Inklusive 12 måneders slutlån i studieåret 2018/2019 fra august 2018 til juli 2019 = 97.168 kr.

2) Inklusive engangslån på 10.000 kr.

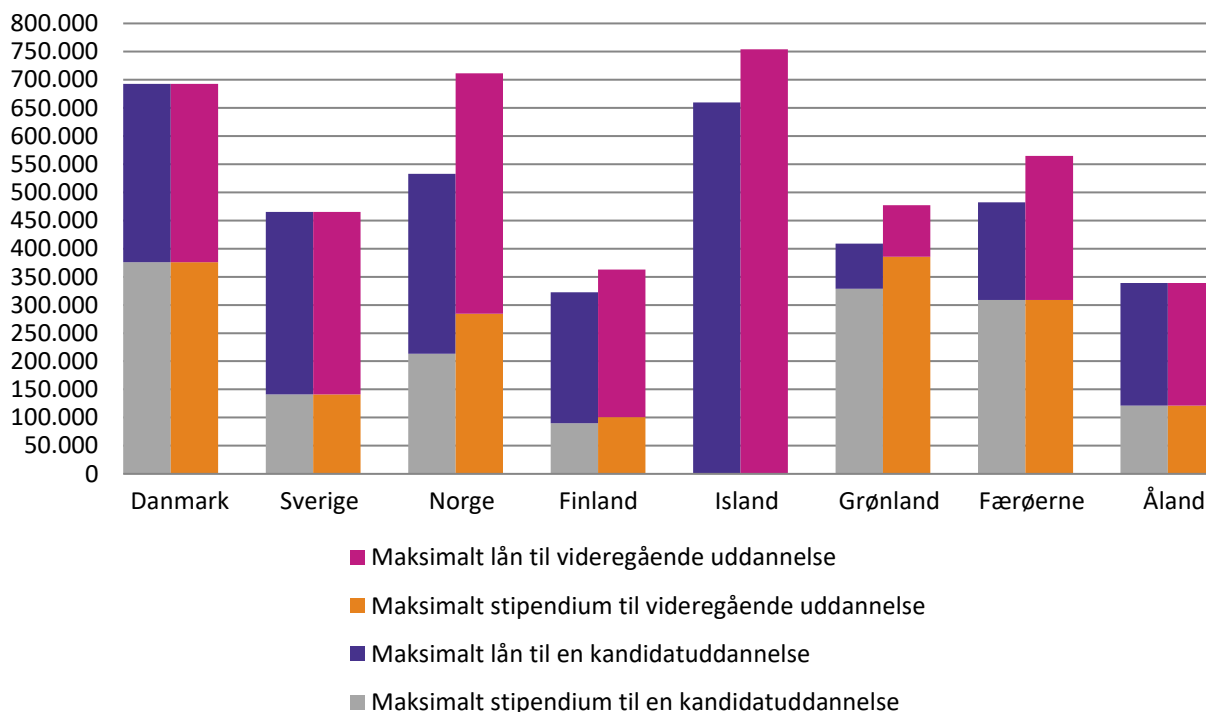
Kilde: De nordiske landes studiestøtteadministrationer.

Det maksimale støttebeløb til en femårig kandidatuddannelse på 692.592. i Danmark er det højeste i Norden sammen med den samlede islandske støtte på 659.522 over en støtteperiode i uddannelsen på henholdsvis 7 år i Danmark og 8 år i Island. De maksimale støttebeløb til en kandidatuddannelse er på 532.883 kr. og 465.431 i henholdsvis Norge og Sverige, mens det er på 322.688 kr. i Finland.

I forhold til det maksimale støttebeløb i den overordnede støtteperiode til uddannelse på videregående niveau i det hele taget, var de højeste beløb 753.740 kr. i Island og 711.185 kr. i Norge over en periode på 8 år i begge lande. Af figur 2 ses de maksimale støttebeløb til en kandidatuddannelse og i den overordnede støtteperiode i landene.

Figur 2

Maksimale støttebeløb for studerende uden erhvervsarbejde til en kandidatuddannelse normeret til 5 år og til videregående uddannelse samlet set, efter skat, DKK

Anm.: Baseret på takster fra støtteåret 2018/2019. Oplysningerne vedrørende Grønland og Åland er baseret på takster for studieåret 2016/2017. Der ses bort fra den årlige regulering af taksterne. For at tage højde for den norske udvidelse af studiestøtten fra 10 til 11 måneder i perioden 2015-2020, er der regnet med et maksimalt stipendie i 10,75 måneder det første år og herefter 11 måneder.

For Danmark er det Inklusive 12 måneders slutlån i studieåret 2018/2019 fra august 2018 til juli 2019 = 97.168 kr. For Grønland er det inklusive engangslån på 10.000 kr.

Kilde: De nordiske landes studiestøtteadministrationer.

4. Studiestøtte og lønindkomst

Da de studerende i Danmark, Finland, Grønland og Åland betaler skat af deres stipendie, anvender de som oftest deres skattefradrag på deres stipendie. Studerende i de lande, hvor stipendiet er skattefrit, hvilket vil sige i Norge, Sverige og Færøerne, kan anvende personfradraget på en eventuel lønindkomst fra erhvervsarbejde ved siden af deres uddannelse. Det betyder, at med et erhvervsarbejde på 10 timer om ugen øgede den studerende i Færøerne sin indkomst mest med 66.879 kr. om året, mens den svenske og norske studerende øgede sin indkomst med henholdsvis 59.498 kr. og 59.286 kr. efter skat.

Studerende i Færøerne, Norge og Danmark og Sverige har omtrent samme indkomst efter skat med et erhvervsarbejde på 10 timer om ugen, hvis de optager et fuldt studielån. Studerende i Færøerne og Norge havde den højeste samlede indkomst efter skat på henholdsvis 148.575 kr. og 146.411 kr. i 2018/2019, mens studerende i Danmark havde 143.494 kr. Studerende i Finland havde den laveste indkomst efter 10 timers erhvervsarbejde efter skat i Norden på 104.733 kr. Indkomsten var 2 pct. højere i Norge end i Danmark og 27 pct. lavere i Finland. De studerende i Færøerne, Norge og Danmark havde ca. 40.000 kr. mere end studerende i Finland.

Tabel 10
Maksimalt støttebeløb for studerende med 10 timers erhvervsarbejde ugentligt, efter skat, DKK, studieåret 2018/2019

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island	Grønland	Færøerne	Åland
Stipendie efter skat	64.418	23.251	34.850	16.820	0	56.400	52.344	19.813
Lønindkomst efter skat	41.411	59.498	59.286	44.229	36.155	-	66.879	51.736
Indeks	100	144	143	107	87	-	162	125
Samlet indkomst efter skat (stipendie og løn)	105.829	82.749	94.136	61.049	36.155	56.400	119.223	71.549
Indeks	100	78	89	58	34	53	113	68
Muligt lån	37.665	53.478	52.275	43.684	94.217	12.000	29.352	35.663
Studiestøtte i alt	102.083	76.729	87.125	60.504	94.217	68.400	81.696	55.475
Indeks	100	75	85	59	92	67	80	54
Samlet studiestøtte og lønindkomst	143.494	136.227	146.411	104.733	130.373	-	148.575	107.211

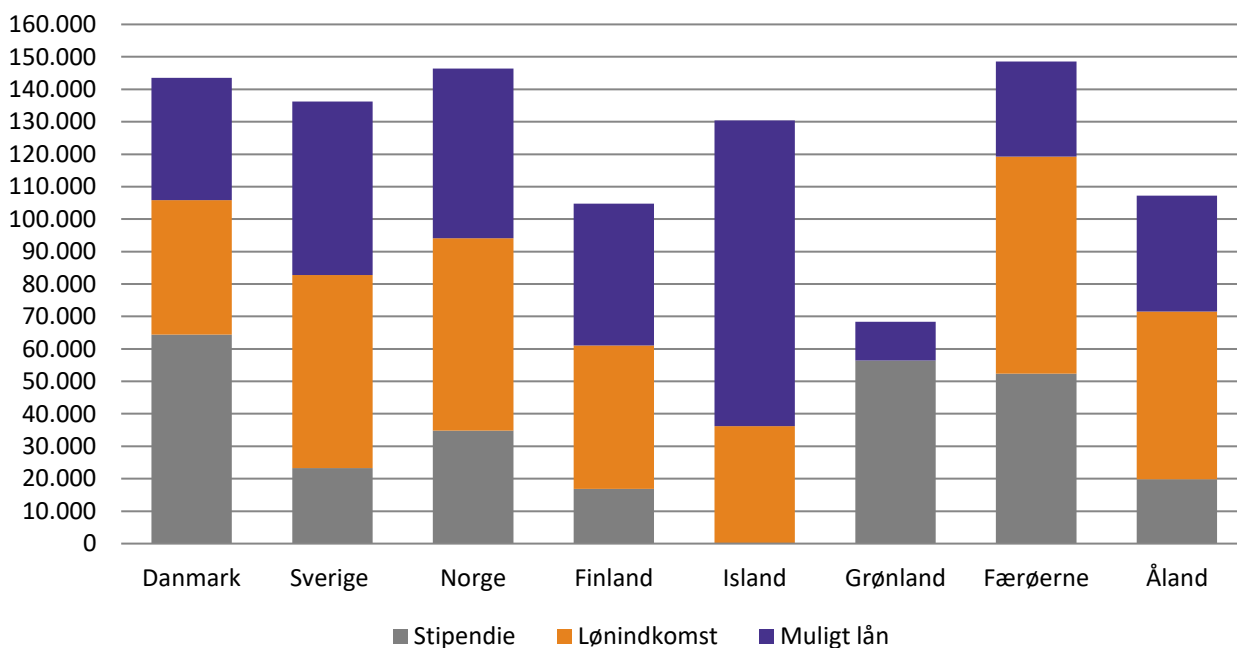
Indeks	100	95	102	73	91	-	104	75
--------	-----	----	-----	----	----	---	-----	----

Anm.: Beregningen er foretaget med udgangspunkt i timelønssatsen for en studentermedhjælper, som er ansat i staten med to års anciennitet og arbejder 10 timer ugentligt (535 timer om året). Oplysningerne vedrørende Grønland og Åland er baseret på takster for studieåret 2016/2017.

1) Det islandske beløb er beregnet på baggrund af lønindkomsten for en ufaglært arbejdstager. De studerende i Island arbejder i almindelighed mere end 10 timer ugentligt. Lånebeløbet reduceres, hvis lønindkomsten i løbet af året overskrider indkomstgrænsen. Studielån reduceres med 45 pct. af indkomsten over indkomstgrænsen.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Figur 3
Maksimalt støttebeløb for studerende med 10 timers erhvervsarbejde ugentligt, efter skat, DKK, studieåret 2018/2019

Anm.: Timelønssats for en studentermedhjælper, som er ansat i staten med to års anciennitet og arbejder 10 timer ugentligt. Oplysningerne vedrørende Grønland og Åland er baseret på takster for studieåret 2016/2017.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Stipendiet for studerende med dansk studiestøtte udgør 23 pct. af en industriarbejders årsløn efter skat. For studerende med norsk støtte udgør stipendiedelen 12 pct., med svensk støtte 10 pct. og med finsk støtte 8 pct. Medtages lønindkomsten for et erhvervsarbejde på 10 timer ugentligt efter skat, har modtagere af dansk studiestøtte 51 pct. af indkomsten for en industriarbejder i Danmark. For studerende i Norge er tallet 49 pct., i Sverige 61 pct. og i Finland 52 pct., mens støttemodtageren i Island har 48 pct.

Tabel 11
Studerendes indkomst i pct. af industriarbejders årsløn, 10 timers erhvervsarbejde ugentligt, efter skat, studieåret 2018/2019

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island	Færøerne
Stipendie	23	10	12	8	0	19
lønindkomst efter skat	15	27	20	22	13	24
Samlet indkomst efter skat (stipendie og løn)	38	37	32	30	13	43
Lån	13	24	18	22	34	11
Studiestøtte og lønindkomst i alt	51	61	49	52	48	54

Anm.: Timelønssats for en studentermehjælper, som er ansat i staten med to års anciennitet og arbejder 10 timer ugentligt. Oplysningerne vedrørende Grønland og Åland er baseret på takster for studieåret 2016/2017.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Det fremgår af tabel 11, at der er en relativ mindre effekt af at have et erhvervsarbejde for en studerende med dansk studiestøtte end studerende i Sverige, Norge og Finland, hvilket som beskrevet i det forudgående skyldes, at det danske stipendie er skattepligtigt, hvorfor personfradraget anvendes på stipendiet frem for en eventuel lønindkomst ved siden af studiestøtten.

I de fleste nordiske lande er der fastsat en grænse for, hvor meget man må have i indkomst samtidig med, at man modtager studiestøtte. Der er mellem de forskellige studiesystemer større og mindre variationer med hensyn til, hvordan indkomstbegræbet defineres, og hvor høj indkomstgrænsen er. Til følgende afsnit skal det bemærkes, at beskrivelserne af de forskellige studiesystemers gældende regler ikke er udtømmende.

4.1. Indkomstgrænser i de nordiske lande

I de fleste nordiske lande er der en grænse for, hvor meget man må tjene, når man modtager studiestøtte (fribeløbet eller indkomstgrænsen). Indkomstgrænsen beregnes typisk for skatteåret på baggrund af, hvor meget studiestøtte den studerende modtager i årets løb. Dertil er der forskellige nationale regler for, hvordan indkomstgrænsen fastsættes.

Tabel 10 viser indkomstgrænsen i de forskellige lande baseret på, hvor mange måneder man modtager studiestøtte (se tabel 4). Tabellen tager udgangspunkt i, at man har været under uddannelse hele året og modtaget studiestøtte i hele den mulige støtteperiode.

Tabel 12
Årlig indkomstgrænse i de nordiske lande, før skat, DKK, 2019

	Indkomstgrænse	Årlig støtteperiode
Danmark	160.500	12 mdr.
Sverige	130.897	40 uger (10 mdr.)
Norge ¹⁾	136.694	10,75 mdr.
Finland	89.406	9 mdr.
Island	55.420 ²⁾	9 mdr.
Grønland	n/a	12 mdr.
Færøerne	240.000	12 mdr.
Åland	62.919 ³⁾	9 mdr.

Anm.: Indkomstgrænsen gøres op for kalenderåret for støttemodtagere, som har fået studiestøtte hele året. Oplysningerne vedrørende Grønland og Åland er baseret på satser for 2018.

1) Siden studieåret 2015/2016 har Norge udvidet sin studiestøtte fra 10 måneder til 11 måneder. Dette indføres fra 2017 til 2020, således at i 2017/18 vil det være 10,5 måneder, i 2018/19 vil det være 10,75 måneder og i 2019/20 vil det være 11 måneder.

2) Indkomstgrænsen forhøjes til 162.805 kr., hvis den studerende har været på arbejdsmarkedet i mindst seks måneder op til studierne start og ikke har været under uddannelse i det foregående semester. Har man gennemført 12 ECTS-point eller mere i det foregående semester, anses man som at have været under uddannelse.

3) Den angivne indkomstgrænse i Åland gælder kun i støtteperioden. Det vil sige i de ni måneder, hvor man modtager støtte. Uden for støtteperioden er der ingen grænse for, hvor meget man må tjene.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

I det følgende gennemgås reglerne for hvert land i detaljer. Alle nævnte satser er de gældende satser for 2019.

4.1.1. indkomstgrænse i Danmark

I Danmark skelnes mellem en lav, mellem og høj månedlig indkomstgrænsesats. Satsen bestemmes af, om den studerende den pågældende måned er a) indskrevet på et

uddannelsessted og modtager uddannelsesstøtte, er b) indskrevet på et uddannelsessted, men ikke modtager uddannelsesstøtte eller c) ikke er indskrevet på et uddannelsessted.

Den laveste månedlige sats er på 13.375 kr., den mellemste er på 19.595 kr. og den højeste er på 37.716 kr. Der gives en årlig forhøjelse af indkomstgrænsen på 28.340 kr. per barn under 18 år. Endelig har studerende, der modtager tillæg som følge af en funktionsnedsættelse (handicaptillæg) en nedsat indkomstgrænse på 3.256 kr. om måneden.

Indkomstgrænsen udregnes for kalenderåret og sammenstilles med indkomsten for skatteåret. I nogle tilfælde er der mulighed for, at man kun medregner de måneder, hvor man er under uddannelse.

Indkomst defineres som enhver positiv indkomst, der henføres til eller indgår i den studerendes personlige indkomst, kapitalindkomst samt skattepligtige aktieindkomst. Overstiger årsindkomsten grænsen for den årlige tilladte indkomst, er det forskellen plus et tillæg på syv pct., der skal tilbagebetales, men kun halvdelen af de første 10.749 kr.

4.1.2. Indkomstgrænse i Sverige

I Sverige er indkomstgrænsen proportional med, hvor mange uger der modtages studiestøtte, samt om man studerer på hel- eller deltid. Desto flere uger der modtages studiestøtte, desto lavere er grænsen. Indkomstgrænsen udregnes per kalenderhalvår (januar-juni og juli-december), og alle skattepligtige indkomster bliver som udgangspunkt medregnet, herunder bl.a. løn, pensioner og aktie- og kapitalindkomst. To typiske semestre på 20 uger giver en indkomstgrænse på 130.897 kr. for indkomståret. Tjener man mere end indkomstgrænsen, sænkes tildelingen af stipendie og lån proportionelt med, hvad der svarer til 61 pct. af det beløb, man har tjent for meget.

4.1.3. Indkomst- og formuegrænse i Norge

Har man en indkomst over grænsen, bliver den del, der kan konverteres fra lån til stipendie (omgjøringslånet) reduceret, således at lånedelen bliver større, mens stipendiedelen bliver mindre.

I udgangspunktet udgør omgjøringslånet 40 pct. af studiestøtten, jf. afsnit 1.2.1, og foruden det almindelige stipendie er også stipendiet til forsørgere samt stipendie til studerende med en funktionsnedsættelse omfattet af reglerne. Det særlige stipendietillæg til studerende med en funktionsnedsættelse frafalder, hvis man arbejder i den periode,

hvor det modtages. For det almindelige stipendie og stipendie til forsørgere gælder, at hvis indkomstgrænsen overskrides, bliver stipendiedelen omgjort til lån med 5 pct. af det beløb, grænsen er overskredet med.

Hvis støttemodtageren har en person- og kapitalindkomst, der for indkomståret er højere end 136.694 kr., bliver omgjøringslånet reduceret. Modtager man kun studiestøtte i syv måneder eller færre, hæves grænsen til 341.734 kr.

Modtager man forsikrings- eller pensionsydelse, der for indkomståret er højere end 73.139 kr., bliver omgjøringslånet reduceret. Modtager man kun studiestøtte i syv måneder eller færre, hæves grænsen til 205.040 kr.

Yderligere sker der en reduktion på fem pct. i stipendiet til forsørgere, hvis støttemodtagerens ægtefælle i indkomståret har en person- og kapitalindkomst på mere end 308.440 kr.

Endelig sker der en reduktion i omgjøringslånet, hvis man i indkomståret har en formue, der overstiger 310.982 kr. for enlige eller 597.266 kr. for studerende med ægtefælle eller samlever med fælles barn, hvor begge formuer regnes med. Reduceringen udregnes ved, at differencen mellem formuegrænse og formue ganges med henholdsvis to pct. for enlige og en pct. for studerende med ægtefælle eller samlever med fælles barn, som efterfølgende ganges med antal støttemåneder i året, hvor summen trækkes fra omgjøringslånet. Formue omfatter værdi af det, man ejer, herunder eksempelvis værdi af fast ejendom, bankindsud samt aktier og andre værdipapirer, mens gæld som eksempelvis lån fra Lånekassen og realkreditlån trækkes fra.

4.1.4. Indkomstgrænse i Finland

I Finland er den månedlige indkomstgrænse på 4.966 kr. for måneder, hvor man modtager stipendie, mens den er på 14.816 kr. for måneder, hvor man ikke modtager stipendie. Man kontrollerer kun indkomsten i de måneder, hvor man har været under uddannelse, som ellers udregnes på årsbasis og omfatter skattepligtige indkomster, herunder bl.a. løn, pensioner, og kapitalindkomst. Hvis indkomsten for indkomståret ikke overstiger indkomstgrænsen med mere end 1.653 kr., skal der ikke betales studiestøtte tilbage.

4.1.5. Indkomstgrænse i Island

I Island er den årlige indkomstgrænse på 54.268 kr. Har man har været på arbejdsmarkedet i seks måneder eller mere i det forudgående studieår, forhøjes indkomstgrænsen til

162.805 kr. Har man i det forudgående studieår gennemført 12 ECTS-point eller flere, betragtes man som at have været under uddannelse, hvorfor indkomstgrænsen derfor ikke forhøjes. Ved overskridelse af indkomstgrænsen, bliver studielånene reduceret med det, der svarer til 45 pct. af indkomsten over indkomstgrænsen.

Hvis man har fået for meget udbetalt på grund af forkerte indkomstoplysninger, kræves lånet tilbage, så snart dette registreres. Den islandske studiestøtteadministration Lín rejser hvert år omkring 300 tilbagebetalingskrav på baggrund af oplysninger om låntageres indkomster fra skattemyndigheden eller af andre årsager. Støttemodtagerne kan vælge at betale hele beløbet tilbage på en gang, trække beløbet fra i næste års studielån, eller få lavet et specielt gældsbeholdning aftale med en bank.

Indkomst defineres som lønindkomst, arbejdsløshedsdagpenge, sociale ydelser og pension fra socialforsikringsinstitutionerne og pensionskasserne og så videre. Renteindkomster, kapital- og aktieindkomst tæller ikke som indkomst.

4.1.6. Indkomstgrænse i Grønland

I Grønland er der ingen regler om indkomstgrænser.

4.1.7. Indkomstgrænse i Færøerne

I Færøerne er den årlige indkomstgrænse på 240.000 kr. De studerende kan have en gennemsnitlig månedlig indkomst på op til 20.000 kr. om måneden uden at dette påvirker studiestøtten. En gennemsnitlig månedlig indkomst på mere end 20.000 kr. om måneden medfører en reduktion af studiestøtten med 10 pct. for hver 1000 kr. Det vil sige, at en gennemsnitlig månedlig indkomst på 25.000 kr. reducerer studiestøtten med 50 pct. Ved en gennemsnitlig månedlig indkomst på mere end 30.000 kr. frafalder retten således til at kunne modtage studiestøtte.

4.1.8. Indkomstgrænse i Åland

I Åland er en heltidsstuderende berettiget til studiestøtte, hvis den skattepligtige månedlige indkomst ikke overstiger 6.991 kr. i gennemsnit i støtteperioden. Studerende på deltid er berettiget til studiestøtte, hvis den skattepligtige månedlige indkomst ikke overstiger 10.110 kr. i gennemsnit i støtteperioden. De nævnte satser vedrører 2018.

5. Indkomstfordeling

Tabel 13 viser den årlige indkomst ved siden af studiestøtten udregnet som det gennemsnitlige beløb for alle studerende på videregående uddannelser, der har været studieaktive hele året og modtaget støtte mindst en gang i årets løb.

Antallet af støttemodtagere er angivet i procent fordelt på indkomstintervaller i Danmark, Sverige, Norge, Finland og Island før skat. I tabellen indgår således også støttemodtagere, der ikke, eller kun i meget begrænset omfang, har erhvervsarbejde ved siden af studiet.

Tallene markeret med fed viser, hvor mange af støttemodtagerne, der har en indkomst svarende til, at de arbejder 10 timer ugentligt. I alle lande bortset fra Danmark, har mere end halvdelen af støttemodtagerne en indkomst, som svarer til, at de arbejder mindst 10 timer om ugen.

Tabel 13**Støttemodtagere fordelt på indkomstintervaller i pct. af samlet antal støttemodtagere, videregående uddannelse, eksklusive stipendie, før skat, DKK, 2018. (Indkomst svarende til 10 timers erhvervsarbejde markeret).**

	Danmark		Sverige ¹⁾		Norge ²⁾		Finland		Island ³⁾	
	Pct.	Akk.	Pct.	Akk.	Pct.	Akk.	Pct.	Akk.	Pct.	Akk.
Årlig indkomst										
Fra 0 til 999 kr.	19,2	100	9,7	100	7,4	100,0	8,7	100	9,7	100
Fra 1000 kr. til 24.999 kr.	19,1	80,8	9,6	90,3	14,5	92,6	13,3	91,3	2,1	90,3
Fra 25.000 kr. til 49.999 kr.	16,1	61,7	13,5	80,8	20,0	78,1	17,5	78	9,5	88,2
Fra 50.000 kr. til 74.999 kr.	15,7	45,6	18,6	67,3	17,1	58,2	17,6	60,5	14,5	78,7
Fra 75.000 kr. til 99.999 kr.	12,7	29,9	15,2	48,7	12,8	41,1	13,7	42,9	14	64,2
Fra 100.000 kr. til 124.999 kr.	8,3	17,2	10,8	33,5	8,9	28,4	9,1	29,2	12,2	50,2
Fra 125.000 kr. til 149.999 kr.	5,2	8,9	7,6	22,6	6,0	19,4	6,4	20,1	9,7	38
Fra 150.000 kr. til 174.999 kr.	1,9	3,7	5,3	15,1	3,8	13,4	4,4	13,7	8,2	28,3
Fra 175.000 kr. til 199.999 kr.	0,7	1,8	3,5	9,8	2,3	9,6	2,9	9,3	5,9	20,1
Fra 200.000 kr. til 224.999 kr.	0,4	1,0	2,4	6,3	1,5	7,2	2,0	6,4	4,8	14,2
Fra 225.000 kr. til 249.999 kr.	0,2	0,7	1,4	3,8	1,1	5,7	1,3	4,4	2,5	9,4
Mere end 250.000 kr.	0,5	0,5	2,5	2,5	4,6	4,6	3,0	3,0	6,9	6,9
I alt, pct.	100	0	100	0	100	0	100	0	100	0
Antal støttemodtagere	145.193		126.064		126.117		179.241		4.746	
Gennemsnitlig indkomst	52.953 kr.		47.409 kr.		75.293 kr.		80.557 kr.		116.955 kr.	
Medianindkomst	43.376 kr.		41.080 kr.		80.668 kr.		63.584 kr.		100.975 kr.	

Anm.: Studerende ved videregående uddannelser, der har modtaget støtte i løbet af året og har været studieaktive i 12 måneder og som ikke har været på orlov, i lønnet praktik eller modtaget anden offentlig støtte end studiestøtte. Oversigten viser indkomsten for både ude- og hjemmeboende. Oversigten inkluderer studerende, der læser på deltid.

Indkomst er lig med positiv personlig indkomst, positiv kapitalindkomst og positiv aktieindkomst fratrukket arbejdsmarkedsbidrag og stipendie.

1) Data for Sverige er kun for studerende med mindst 20 ugers studiestøtte i første halvår af 2018 og mindst 20 ugers studiestøtte i andet halvår af 2018 eksklusive udlandsstuderende.

2) I Norge indhentes der kun indkomstoplysninger vedrørende støttemodtagere, der har fået omgjøringslån, og som derfor er udeboende.

3) Kapital- og aktieindkomst ikke inkluderet i de islandske oplysninger.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Da oversigten i tabel 13 kun viser støttemodtagere, der har været studieaktive hele året, indgår de støttemodtagere, som har påbegyndt eller afsluttet deres uddannelse i 2018 ikke i opgørelsen. Antallet af støttemodtagere, der indgår i oversigten, er derfor begrænset set i forhold til det fulde antal studerende, som har modtaget studiestøtte til en videregående uddannelse i 2018.

I Norge, Finland og Sverige har henholdsvis 28,4 pct., 29,2 pct. og 33,5 pct. af støttemodtagerne en årlig indkomst på 100.000 kr. eller mere ved siden af studiestøtten. I Island er det næsten halvdelen af de studerende – 52,1 pct. – der tjener 100.000 kr. eller mere. I Danmark er andelen 17,2 pct.

I Danmark er der også flest støttemodtagerne ved de videregående uddannelser, som ikke har nogen indkomst, eller kun har en meget lille indkomst på mellem 0 – 1.000 kr., ved siden af studiestøtten. Andelen af støttemodtagere i indkomstintervallet 0 -1.000 kr. er på 19,2 pct. i Danmark og varierer i de andre lande fra 8,7 pct. i Finland, 9,7 pct. i Sverige, 7,4 pct. i Norge og 6,0 pct. i Island.

Af nedenstående tabel 14, 15 og 16, som indeholder de studerendes egne oplysninger om, hvor meget de arbejder, ses det i overensstemmelse med ovenstående, at de danske studerende arbejder færre timer end de studerende i de øvrige lande. I Sverige og Norge arbejder henholdsvis 56,8 pct. og 47 pct. af de studerende mere end 20 timer ugentligt i undervisningsperioden, mens tallet er 9,4 pct. i Danmark. I Island er der den største andel af studerende, som arbejder meget, idet 61 pct. arbejder mere end 20 timer ugentligt.

Samtidig har halvdelen af de islandske studerende et fast arbejde ved siden af studierne mod kun en tredjedel af de studerende i Sverige og Finland. De studerende i Danmark arbejder det laveste antal timer i gennemsnit med 13 timer ugentligt, mens der er færrest med et fast arbejde i Sverige og Norge, hvor omkring halvdelen af de studerende ikke er i fast arbejde.

Tabel 14**Studerendes gennemsnitlige antal arbejdstimer om ugen i undervisningsperioden, kun studerende med fast arbejde eller i lønnet praktik, udeboende, pct., 2016**

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island
1 - 5 timer om ugen	8,1	6,8	4,8	-	2,5
6- 10 timer om ugen	33,2	15,5	16,8	-	10,6
11 - 15 timer om ugen	31,3	7,9	16,5	-	10,8
16 - 20 timer om ugen	17,9	13	15	-	15,2
Mere end 20 timer om ugen	9,4	56,8	47	-	61
I alt	100	100	100	-	100

Anm.: Spørgsmål: Hvor mange timer bruger du på lønnet arbejde på en typisk uge i den nuværende undervisningsperiode?

Kilde: Eurostudent VI, 2016-2018

Tabel 15**Gennemsnitligt antal arbejdstimer ugentligt for studerende på videregående uddannelser, kun studerende med lønnet beskæftigelse, udeboende, 2016**

	Danmark	Sverige	Norge	Island
Gennemsnitligt antal arbejdstimer	13,9	26,1	23,0	28,2
Median	13,0	27,0	20,0	28,0

Anm.: Spørgsmål: Hvor mange timer bruger du på lønnet arbejde på en typisk uge i den nuværende undervisningsperiode?

Kilde: Eurostudent VI, 2016-2018

Tabel 16**Andel af studerende med betalt erhvervsarbejde i undervisningsperioden, videregående uddannelser, udeboende, pct., 2016**

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island
Studerende med fast, betalt arbejde eller lønnet praktik i undervisningsperioden	36,8	28,9	42,2	29,2	51,7
Studerende med periodevist, betalt arbejde eller lønnet praktik i undervisningsperioden	25,2	19,8	24,3	22,8	17
I alt, studerende i periodevist eller fast arbejde i undervisningsperioden	62	48,7	66,5	52	68,7
Studerende uden betalt arbejde eller lønnet praktik i undervisningsperioden	38	51,3	33,5	48	31,3
I alt	100	100	100	100	100

Kilde: Eurostudent VI, 2016-2018

6. Deltidsuddannelse, studietakt og forsinkelse

I de forskellige studiestøttesystemer kan der skelnes mellem uddannelser, der er *udbudt* som heltidsuddannelser eller deltidsuddannelse og så den studietakt, man studerer med, og som i sig selv kan være på heltid eller deltid. Desuden kan der skelnes mellem studietakt og forsinkelse i støttemæssigt henseende.

- Om en uddannelse er udbudt på heltid eller deltid, vedrører undervisningens generelle tilrettelæggelse. Samtlige nordiske lande har tilsluttet sig det europæiske ECTS-system¹⁰, der indebærer, at en uddannelse defineres som værende på heltid, hvis den er tilrettelagt med en studiebelastning svarende til 60 ECTS-point per studieår. Uddannelser, som er udbudt med en generel tilrettelæggelse af undervisningen på mindre end 60 ECTS-point per studieår, er udbudt som deltidsuddannelse. I nogle studiestøttesystemer tildeles ikke støtte til videregående uddannelser, der er udbudt på deltid. Det gælder i Danmark, Finland og Færøerne.
- Studietakten defineres som den enkelte studerendes gennemsnitlige studiebelastning i ECTS-point over tid. I Sverige og Norge gradueres det efter studietakten, hvor meget den enkelte får i studiestøtte. Det indebærer eksempelvis, at man kan modtage det samme i studiestøtte på en heltidsuddannelse, hvor man studerer med en nedsat studiebelastning, som man kan modtage på en deltidsuddannelse med fuld studiebelastning. Hvis man for eksempel kun er tilmeldt eksamener svarende til 15 ECTS-point for et semester på en heltidsuddannelse, eller hvis man studerer på en deltidsuddannelse udbudt med 15 ECTS-point per semester og er tilmeldt alle eksamener, modtager man ca. halvdelen af det fulde støttebeløb.
- I alle landene er der en grænse for, hvor forsinket man må være, hvis man skal være berettiget til studiestøtte. Hvor studietakten angiver studiebelastningen i en periode med støtte, angiver forsinkelsen beståede eksamensaktiviteter sammenholdt med, hvor længe man har modtaget studiestøtte. Forsinkelse defineres som den gennemsnitlige progression, hvormed den enkelte studerende består eksamensaktiviteter målt i ECTS-point set i forhold til de måneder, hvor den studerende har modtaget studiestøtte. Det vil sige, hvor langt man er i sit uddannelsesforløb i forhold til forbruget af studiestøtte. 5 ECTS-point svarer til en månedlig udbetaling af studiestøtte på en heltidsuddannelse. I Danmark, Sverige,

¹⁰ European Credit Transfer and Accumulation System.

Finland og Island udregnes forsinkelsen i den uddannelse, man modtager støtte til, mens den i Norge og Færøerne udregnes efter den støtte, som man har modtaget til videregående uddannelser samlet set, jf. tabel 15. I Island defineres forsinkelse alene efter studietakt. I alle lande skal den studerende i udgangspunktet være studieaktiv for at modtage studiestøtte til sin uddannelse.

Tabel 17
Regler vedrørende deltidsuddannelse, studietakt og forsinkelse

	Studiestøtte til deltidsuddannelse	Støttebeløbets størrelse afhænger af studietakten	Krav for at være støtteberettiget
Danmark	-	-	Forsinkelse på højst 30 ECTS i forhold til forbrugt støtte i den uddannelse, man modtager støtte til.
Sverige	+	+	Studietakt på mindst 0,75 ECTS per uge (15 ECTS per semester). De første 40 uger skal man bestå 62,5 pct. af de tilmeldte ECTS. for fortsat at modtage støtte i uddannelsen. Herefter skal man bestå 75 pct.
Norge	+	+	Studietakt på mindst 15 ECTS per semester. Forsinkelse på højst 60 ECTS i forhold til forbrugt støtte til uddannelse i det hele taget.
Finland	-	-	5 ECTS per støttemåned og 20 ECTS per studieår med støtte.
Island	-	-	Studietakt på mindst 22 ECTS per semester.
Grønland	-	-	Forsinkelse på højst 60 ECTS i forhold til forbrugt støtte i den uddannelse, man modtager støtte til
Færøerne	-	-	Forsinkelse på højst 60 ECTS i forhold til forbrugt støtte til uddannelse i det hele taget.

Anm.: Studietakten defineres som studiebelastning i en periode med støtte. I Sverige og Norge gradueres støttebeløbet efter studietakten både på uddannelse udbudt på heltid- eller deltid. Forsinkelse defineres som beståede eksamensaktiviteter sammenholdt med, hvor længe man har modtaget støtte.

Kilde: De nordiske landes studiestøtteadministrationer

6.1. Danmark

I Danmark er det kun muligt at modtage studiestøtte til heltidsuddannelse og under forudsætning af, at man højst er 30 ECTS-point forsinket i forhold til det antal måneder, man har modtaget støtte i uddannelsen. Hvis man f. eks. har modtaget støtte i 18 måneder, svarende til 90 ECTS-point, skal man mindst have bestået eksamener svarende til 60 ECTS-point. Forsinkelse opgøres kun for den uddannelse, man modtager støtte til, og overføres derfor ikke mellem uddannelser. Det er Styrelsen for Institutioner og Uddannelsesstøtte (SIU), der afgør, om de studerende opfylder betingelserne. Er man forsinket, stoppes udbetalingen af studiestøtte, indtil man har gennemført tilstrækkelig mange eksamener, hvorefter der skal ansøges om studiestøtte igen. Når forsinkelse i

studiet opgøres, ses der bort fra måneder, hvor man ikke har modtaget studiestøtte samt måneder, hvor man har fået ekstra støtte som følge af fødsel eller sygdom.

6.2. Sverige

I Sverige er det muligt at modtage studiestøtte til deltidsuddannelse. Der er 28.348 deltidsstuderende i Sverige på de videregående uddannelser, svarende til ca. 10 pct. af alle studerende på videregående uddannelser. Studietakten opgøres som et gennemsnit af studiebelastningen per uge, og støtte tildeles under forudsætning af, at man er tilmeldt eksamener svarende til mindst 0,75 ECTS-point om ugen. Det afhænger af studiebelastningen, om man er berettiget til det fulde støttebeløb.

Hvis man eksempelvis kun tilmelder sig eksamener svarende til 0,75 ECTS-point per uge (dvs. 15 ECTS-point per semester), får man kun ca. det halve i studiestøtte.

Tabel 18

Faste procentsatser for tildeling af studiestøtte efter studietakt i Sverige

ECTS-point per uge	Procentsats
1,5 ECTS	100 pct. støtte
1,125 ECTS	75 pct. støtte
0,75 ECTS	50 pct. støtte

Kilde: Centrala studiestödsnämnden (CSN), Sverige

Der er desuden et krav om, at man skal bestå en vis andel af sine eksamener for fortsat at være støtteberettiget. De første 40 uger, svarende til ét studieår, skal man bestå 62,5 pct. af de tilmeldte eksamener som heltidsstuderende, svarende til 37 ECTS-point. Herefter skal man bestå 75 pct. af de tilmeldte eksamener, svarende til 45 ECTS-point. Får man studiestøtte til ét års heltidsstudie, skal man altså bestå mindst 45 ECTS for fortsat at modtage studiestøtte.

Studietakten beregnes efter den enkelte støttemodtagers progression hvert semester. Hvis et semester varer mere end 20 uger med en studiebelastning svarende til 30 ECTS-point, har man ret til 100 pct. af støtten til de første 20 uger, og derefter modtager man ikke støtte til den sidste del af semestret.

6.3. Norge

I Norge er det muligt at modtage studiestøtte til deltidsuddannelse under forudsætning af, at man tager mindst 15 ECTS-point per semester, og at man ikke er mere end 60 ECTS-

point forsinket i forhold til det antal måneder, man har modtaget støtte til en eller flere uddannelser. Tabel 19 viser en oversigt over antallet af støttemodtagere, der har fået studiestøtte til videregående uddannelse på heltid og deltid i Norge. I modsætning til f.eks. Danmark og Grønland skelnes der ikke mellem, hvordan uddannelsen er udbudt og støttemodtagerens studietakt.

Tabel 19
Antal støttemodtagere der læser på heltid og deltid, Norge

	2017/2018	2018/2019
Antal heltidsstuderende	167.342	168.534
Antal deltidsstuderende	14.081	15.797
I alt	181.423	184.331

Kilde: Lånekassen, Norge

Forsinkelse opgøres også for tidligere uddannelser. Man tager sin eventuelle forsinkelse med sig, hvis man skifter uddannelse. Hvis man er forsinket, stoppes udbetalingen af studiestøtte, indtil man har gennemført tilstrækkelig mange eksamener. Ny støtte kan gives fra semestret efter forsinkelsen er indhentet. Forsinkelse udregnes i forbindelse med ansøgninger om studiestøtte på baggrund af eksamensresultater. Der ses bort fra forsinkelse på grund af sygdom, fødsel eller nedsat funktionsevne.

Ligesom i Sverige afhænger det i Norge af studietakten, om man kan tildeles det fulde støttebeløb. Støtten tildeles efter en fast procentsats. De faste procentsatser er vist i tabellen nedenfor.

Tabel 20
Faste procentsatser for tildeling af studiestøtte efter studietakt i Norge

ECTS-point per semester	Procentsats
0–14,5 ECTS	Ej støtte
15–19,5 ECTS	50 pct. støtte
20–22 ECTS	67 pct. støtte
22,5–29,5 ECTS	75 pct. støtte
30 ECTS eller mere	100 pct. støtte

Kilde: Lånekassen, Norge

Der er muligt at modtage støtte til flere uddannelser. Man kan altså kombinere flere uddannelser med en studietakt på deltid for at opnå en studietakt på heltid. Man kan højst få støtte til en studietakt på heltid, dvs. 30 ECTS-point per semester eller mere.

Konvertering af lån til stipendie sker i november det følgende år i forbindelse med årsopgørelsen fra skattemyndigheden (Skatttetaten) samtidig med, at indkomsten behovsprøves i forhold til indkomstgrænsen, jf. afsnit 4.1.3. Konvertering af lån på baggrund af bestået eksamener i 2018 sker eksempelvis i november 2019. Hvis man ikke består alle eksamener i første omgang, kan man indtil fire år efter, at studiestøtten blev udbetalt, få konverteret lån til stipendie. Der er altså ikke et krav om, at man skal gennemføre uddannelsen inden for normeret tid for at få udbetalt stipendiet. Fristen indebærer, at lånet kan konverteres op til fire år bagud i tid eller op til fire år frem i tid, regnet fra det kalenderår, hvor eksamener er bestået.

Forældelsesperioden på fire år betyder, at lånet for den ældste periode konverteres først, hvis man indhenter forsinkelse ved at bestå flere eksamener, end man modtager støtte for i en periode efter, at forsinkelsen er indtruffet. Hvis man består flere eksamener per semester, kan man spare op til en eventuel senere forsinkelse.

6.4. Finland

Der tildeles kun studiestøtte til heltidsuddannelse og under forudsætning af, at minimumskravet til studietakten opfyldes. Har man registreret sig som studieaktiv (närvarende), kan man selv bestemme studieprogressionen, men for at være støtteberettiget skal den studerende bestå eksamener svarende til mindst fem ECTS-point per måned i støtteperioden og mindst 20 ECTS-point hvert studieår uanset antallet af støttemåneder. Hvis man modtager studiestøtte i bare en måned, skal man gennemføre mindst 20 ECTS-point. Folkepensionsanstalten (FPA) kontrollerer studietakten hver oktober for det forudgående studieår. Muligheden for studielånskompensation har generelt øget studieprogressionen, jf. afsnit 9.4.

6.5. Grønland

Det er kun muligt at modtage studiestøtte til heltidsuddannelse og under forudsætning af, at man højst er 12 måneder, svarende til 60 ECTS-point, forsinket i forhold til det antal måneder, man har modtaget støtte i uddannelsen. Hvis støttemodtageren har fået forlænget støttetiden med ret til stipendium i et bestemt antal måneder, medregnes disse ikke i opgørelsen af forsinkelse. Departementet for Uddannelsesstøtte kan efter ansøgning herom dispensere fra bestemmelsen om 12 måneders forsinkelse, hvis en støttemodtager på en kandidatuddannelse fortsat har stipendieudbetalinger til rådighed. Uddannelsesinstitutionen og De Grønlandske Huse kontrollerer løbende

støttemodtagerens studieaktivitet og træffer afgørelse om, hvorvidt man opfylder studieaktivitetskravene.

6.6. Færøerne

I Færøerne er det kun muligt at få studiestøtte til heltidsuddannelser, og hvis man er studieaktiv. Man er studieaktiv, så længe man ikke er mere end 60 ECTS-point forsinket i sit uddannelsesforløb. Derudover skal den studerende møde til undervisningen og gå til de eksaminer efter de regler, der er gældende på uddannelsesstedet. Det er uddannelsesstederne, der kontrollerer og bekræfter de studerendes studieaktivitet. Dispensation gives for barsel og adoption.

7. Indirekte støtte

For de fleste nordiske lande er der fastsat forskellige former for indirekte støtteformer til studerende. Det bemærkes, at gennemgangen af indirekte støtteformer ikke er udtømmende.

I flere af de nordiske lande kan man få rabat på transport, når man modtager studiestøtte. I Danmark tilbydes studierabat på månedskort til ubegrænsede rejser mellem bopæl og uddannelsessted. For studerende på videregående uddannelser er prisen for 30 dage fra 640 kr. og op. Der gives desuden støtte (kilometerpenge) til anden transport end offentlig transport for studerende, der har særlig lang transport eller transporttid. I Norge varierer reglerne for transportrabat fra by til by. I Oslo gives som f. eks. 40 pct. rabat på månedskort til bus, sporvogn, båd og T-bane (tunnelbane). I Island får studerende over 18 år nedsat prisen på deres månedskort til bussen med 109 kr.

For både Sverige og Finland bliver der samtidig med studiestøtten indbetalt til en pensionsordning. I Sverige betragtes stipendiedelen som en pensionsgivende indkomst. Centrala studiestödsnämnden (CSN) indbetaler derfor et pensionsbidrag på 25,53 pct. af stipendiedelen til studerende på videregående uddannelse.

Tabel 21
Pensionsbidrag for støttemodtagere i Sverige, DKK, 2018

	Nedre aldersgrænse for at modtage pensionsbidrag	Indtjeningsperiode	Pensionsbeløb per måned
Videregående uddannelse	n/a	6 år	662
Ungdomsuddannelse	20 år	2-3 år	
Generelt bidrag			662
Forhøjet bidrag			1.465
Grundskole	20 år	1-2,5 år	
Generelt bidrag			662
Forhøjet bidrag			1.465

Anm.: Pensionsindbetalinger i Sverige fordelt på uddannelsesniveau. Støttemodtagere, som er mindst 20 år, kan modtaget et forhøjet bidragsbeløb på grundskole eller gymnasialt niveau. Bidragsniveauet beror blandt andet på tidligere uddannelse, alder og hvorvidt personen er arbejdsløs. Der er desuden et mindre antal støttemodtagere inden for pædagogisk supplering for lærere (kompletterende pædagogisk utbildning), som modtager det forhøjede bidrag.

Kilde: Centrala studiestödsnämnden (CSN)

I Finland indbetales der løbende bidrag til de studerendes arbejds pension. For at få pensionsbeløbet skal man færdiggøre sin uddannelse. Beløbet er dog ikke afhængigt af, hvor længe man studerer.

Tabel 22
Pensionsbidrag for støttemodtagere i Finland, DKK, 2018

	Indtjeningsperiode	Pensionsbeløb per måned
Högre högskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen	5 år	398
Yrkeshögskoleexamen	4 år	318
Yrkesinriktad grundexamen eller lägre högskoleexamen	3 år	239

Anm.: Pensionsindbetalinger i Finland fordelt på uddannelse. Högskolesystemet i Finland består af universiteter og yrkeshögskolor. Universiteterne er forskningsbaserede, mens yrkeshögskolorna udbyder erhvervsrettet videregående uddannelse, som skal dække arbejdsmarkedets behov. Yrkesinriktad grundexamen er en erhvervsfaglig ungdomsuddannelse.

Kilde: Folkepensionsanstalten (FPA), Finland

I Finland ydes rabat på udvalgte restauranter, hvor prisen for et måltid mad bliver reduceret med 14,40 kr. per måltid per dag. I Island subsidieres omkostninger til børnehaver, som reduceres med 526 kr. om måneden for hvert barn, såfremt begge forældre eller den enlige forælder er studerende. For Grønland er der bestemt en fast pris på 850 kr. for husleje på et kollegieværelse for studerende over 18 år.

I Sverige får staten ikke fuld dækning for sine udlånsomkostninger til studielån, idet renten reduceres med 30 pct., når de studerende skal betale lånet tilbage. I 2017 betalte Centrala

studiestödsnämnden (CSN) en rentesats på 0,48 pct. til statens internbank (ca. svarende til statens gennemsnitlige udlånsomkostninger under de forudgående tre år), mens de studerende betalte en rentesats på 0,34 pct. til Centrala studiestödsnämnden (CSN). Tilskuddet på 30 pct. er tilpasset retten til fradrag for kapitalomkostninger for eventuelle andre lån. Renten er derfor ikke fradragsberettiget i årsopgørelsen.

8. De studerendes egen vurdering af deres indkomst

Tabel 21 viser de studerendes egen vurdering af deres gennemsnitlige månedlige indkomst. Økonomisk støtte i form af udgifter, der bliver betalt af et familiemedlem, en partner/ægtefælle eller lignende, er inddraget som en del af det samlede indkomstgrundlag.

Tabel 23

Studerendes egen vurdering af gennemsnitlige månedlige indkomst, udeboende, efter skat, DKK, 2016

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island
Økonomisk støtte fra familie, partner/ægtefælle eller lignende i form af betalte udgifter	1.491	1.263	1.126	1.345	4.116
Økonomisk støtte fra familie, partner/ægtefælle eller lignende i form af direkte støtte	617	797	830	1.221	3.189
National offentlig studiestøtte, lån	602	2.974	4.732	691	3.565
National offentlig studiestøtte, stipendier	4.715	1.552	59	2.105	67
Offentlig eller privat studiestøtte fra andre lande end værtsland samt fra internationale enheder (eksempelvis EU)	85	205	29	172	68
Løn fra nuværende arbejde	1.923	3.298	5.739	3.785	7.218
Løn fra tidligere arbejde (eksempelvis opsparing)	172	491	412	691	1.524
Anden offentlig støtte (boligstøtte, børnepenge, mv.)	213	236	455	784	621
Anden privat (studie-)støtte, som ej skal tilbagebetales (fonde, legater mv.)	73	154	173	78	147
Anden privat (studie-)støtte, som skal tilbagebetales (eksempelvis private lån)	33	57	38	120	314
I alt gennemsnitlig månedlig indkomst	9.924	11.027	13.591	10.992	20.830

Anm.: Spørgsmål: Hvis du tænker på din gennemsnitlige månedlige indkomst; hvilke kilder kommer din indkomst så fra?

Kilde: Eurostudent VI, 2016-2018

Tabel 21 viser gennemsnittet af de studerendes egen vurdering af deres månedlige indkomst. Da der er tale om gennemsnitlige beløb baseret på oplysninger fra Eurostudents spørgeskemaundersøgelse, afviger beløbene fra rapportens konkrete opgørelser af indkomst og maksimale støttebeløb. Som det fremgår, angiver de studerende i Norge at de kun modtager 59 kr. om måneden i stipendier mod 4.732 kr. i studielån. Der tages dermed ikke højde for, at 40 pct. af lånet konverteres, hvis de studerende gennemfører det normerede antal ECTS-point. Tabel 24 viser de studerendes egen vurdering af deres månedlige indkomst angivet i procent.

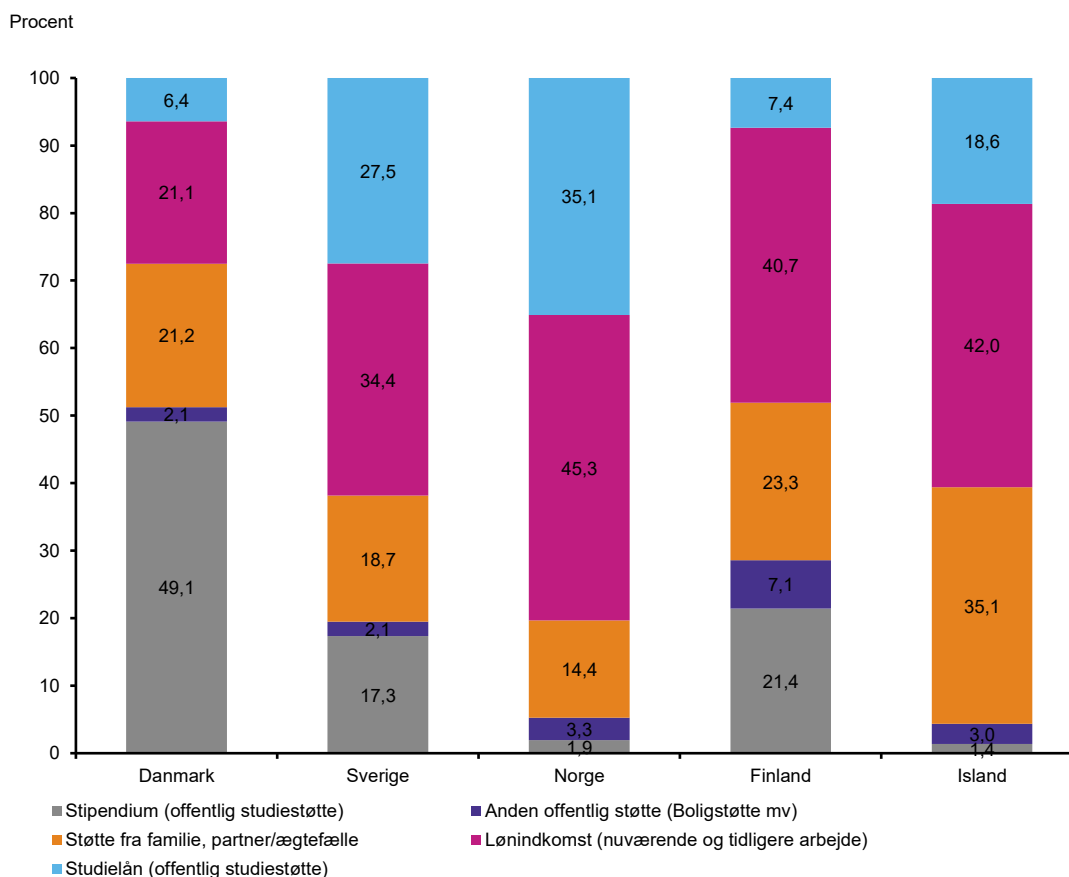
Tabel 24**Studerendes egen vurdering af gennemsnitlige månedlige indkomst, udeboende, efter skat, pct., 2016**

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island
Økonomisk støtte fra familie, partner/ægtefælle eller lignende i form af betalte udgifter	15,0	11,5	8,3	12,2	19,8
Økonomisk støtte fra familie, partner/ægtefælle eller lignende i form af direkte støtte	6,2	7,2	6,1	11,1	15,3
National offentlig studiestøtte, lån	6,1	27,0	34,8	6,3	17,1
National offentlig studiestøtte, stipendier	47,5	14,1	0,4	19,2	0,3
Offentlig eller privat studiestøtte fra andre lande end værtsland samt fra internationale enheder (eksempelvis EU)	0,9	1,9	0,2	1,6	0,3
Løn fra nuværende arbejde	19,4	29,9	42,2	34,4	34,7
Løn fra tidligere arbejde (eksempelvis opsparing)	1,7	4,5	3,0	6,3	7,3
Anden offentlig støtte (boligstøtte, børnepenge mv.)	2,1	2,1	3,3	7,1	3,0
Anden privat (studie-)støtte, som ej skal tilbagebetales (fonde, legater mv.)	0,7	1,4	1,3	0,7	0,7
Anden privat (studie-)støtte, som skal tilbagebetales (eksempelvis private lån)	0,3	0,5	0,3	1,1	1,5
I alt gennemsnitlig månedlig indkomst	100	100	100	100	100

Anm.: Spørgsmål: Hvis du tænker på din gennemsnitlige månedlige indkomst; hvilke kilder kommer din indkomst så fra?

Kilde: Eurostudent VI, 2016-2018

Figur 4
Studerendes egen vurdering af gennemsnitlige månedlige indkomster udeboende, efter skat, pct., 2016

Anm.: Spørgsmål: Hvis du tænker på din gennemsnitlige månedlige indkomst; hvilke kilder kommer din indkomst så fra?
Kilde: Eurostudent VI, 2016-2018

Som det fremgår, er det national offentlig studiestøtte, lønindkomster og økonomisk støtte fra familie mv., der primært udgør den gennemsnitlige månedlige indkomst.

Økonomisk støtte fra familie mv. i form af betalte udgifter og direkte støtte udgør for studerende i Island sammenlagt 35,1 pct. af deres gennemsnitlige månedlige indkomst, hvor det til sammenligning i Norge kun er 14,4 pct. Ifølge Eurostudent-undersøgelsen er der således stor forskel på, i hvor høj grad de studerende bliver understøttet af deres familie og omgangskreds.

9. Låneregler

Der er forskel på betingelserne for at optage studielån i de forskellige lande. Der er forskel på renteomkostningerne, og der er forskellige betingelser for, hvordan lånet skal betales tilbage. Desuden findes der forskellige låntyper, jf. afsnit 10. Tabel 23 viser de nuværende lånebetingelser i de nordiske lande.

Tabel 25
Oversigt over lånebetingelser i de nordiske lande, 2019

	Konvertering af lån til stipendie	Forrentning i uddannelsesperioden	Forrentning efter uddannelsesperioden	Afbetalingsperiode	Indkomstafhængigt afdrag
Danmark	Nej	4,0 pct. (fast rente)	1 pct. (variabel rente = diskonto +/- 1 pct.)	7-15 år	Nej
Sverige	Nej	0,16 pct. (variabel rente)	0,16 pct. (variabel rente)	Op til 25 år	Nej
Norge	Ja	0,0 pct. (rentefrit)	2,198 pct. (variabel rente - eller fast rente i 3, 5 eller 10 år) ¹⁾	Lånets størrelse afgør tilbagebetalingsperioden, dog højst 20 år (kan ekstraordinært udvides til 30 år), men skal være indfriet inden man fylder 65 år	Nej
Finland	Ja	Bankaftale (typisk 0–0,5 pct.)	Bankaftale	Bankaftale	Nej
Island	Nej	0,0 pct. (rentefrit)	1,0 pct. - 3 pct. (variabel rente, indeksreguleret)	Tilbagebetalingsperioden afhænger af lånets størrelse og indkomst	Ja. 3,75 pct. af forrige indkomstårs samlede indkomst (mindst 7.847 kr.)
Grønland	Nej	1 pct. (fast rente)	1 pct. (variabel rente)	15 år	-
Færøerne	Nej	2 pct. (fast rente)	3 pct. (variabel rente)	15 år	Nej

1) I udgangspunktet er der variabel rente på studielånet. Den angivne variable rente på 2,198 pct. gælder for perioden 1. juli 2019 – 31. august 2019. Låntagere kan også ansøge om en fast rente. I perioden 1. juli 2019 - 31. august 2019 var satserne 2,521 pct., 2,765 pct. og 3,173 pct. over en periode på henholdsvis 3 år, 5 år og 7 år. En historisk oversigt findes her:

<https://lanekassen.no/nb-NO/Tilbagebetaling/Renter-og-gebyrer/Rentesatser/>

Kilder: De nordiske landes studiestøtteadministrationer.

Studiestødet i Norden – nordiska studiestödjämförelse. Udgivet på vegne af ASIN af Folkepensionsanstalten (FPA) den 19. april 2018.

9.1. Danmark

Studielånet skal betales tilbage fra januar året efter udgangen af det år, man har afsluttet sin uddannelse. Bliver man eksempelvis færdig med din uddannelse i juni 2019, har man pligt til at betale sit lån tilbage fra januar 2020. Der løber renter på lånet, mens man er under uddannelser, og indtil lånet er betalt tilbage. Der tilskrives renter på studielånet hver måned, og forrentningen starter måneden efter udbetalingen.

Efter SU-loven forrentes gælden med en fast rente på fire pct., mens man er under uddannelse. Det er den højeste rentesats i uddannelsesperioden i Norden. Efter uddannelsen er afsluttet er rentesatsen variabel. Den nuværende rentesats er én pct. Efter loven forrentes gælden med en årlig rente svarende til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et procenttillæg eller et procentfradrag, der fastsættes på finansloven for det pågældende år. Procenttilægget kan ikke overstige én pct. Er den officielle diskonto mindre end minus én pct., forrentes gælden med nul pct. Hvis renten ændrer sig i løbet af tilbagebetalingsperioden reguleres tilbagebetalingsperiodens længde automatisk. Den studerende har mulighed for at udsætte afbetalingen eller vælge en nedsat eller forhøjet ydelse i en periode. Renterne på studielånet er fradragsberettigede.

Tilbagebetalingsperioden er mellem 7 og 15 år, afhængigt af gældens størrelse. Lånet afdrages med lige store ydelser hver anden måned. Ydelsen per lån udgør som minimum 200 kr. per afdrag. Man kan vælge at afdrage hvert kvartal eller hvert halve eller hele år. Man kan desuden vælge at udsætte tilbagebetalingen i op til to år, ligesom man kan anmode om en midlertidig nedsættelse af ydelsen.

Tabel 26
Tilbagebetalingsperiode afhængigt af studielånsgældens størrelse, Danmark

Studielånsgæld	Betalingsperiode
0 kr.- 39.999 kr.	7 år
40.000 kr. - 59.999 kr.	8 år
60.000 kr. - 79.999 kr.	9 år
80.000 kr. - 99.999 kr.	10 år
100.000 kr. - 119.999 kr.	11 år
120.000 kr. - 139.999 kr.	12 år
fra 140.000 kr. - 159.999 kr.	13 år
160.000 kr. - 179.999 kr.	14 år
180.000 kr. og derover	15 år

Kilde: Udbetaling Danmark, Danmark.

9.2. Sverige

I Sverige er rentesatsen i studietiden og under tilbagebetalingsperioden variabel. Satsen fastlægges årligt af den svenske regering på grundlag af statens gennemsnitlige låneomkostninger med en reduktion på 30 pct. Beregningen foretages som et uvægtet gennemsnit af nominelle statsobligationer fra månedsskiftet oktober/november året forinden og tre år tidligere. Beregningsmetoden er bestemt ved lov og har været den samme siden en reform i 1989. I 2019 blev renten sat op til 0,16 pct. fra 0,13 pct. i 2018.

9.3. Norge

I Norge er renten for studielånet markedsbetinget baseret på beregninger fra Finanstilsynet. Rentesaftalen i tilbagebetalingsperioden er i udgangspunktet variabel men med mulighed for at vælge en fast rente i tre, fem eller ti år. Ved udløbet af perioden for den faste rente overgår man automatisk til en variabel rente. Både den variable og faste rente fastsættes seks gange om året hver anden måned. Renterne i Lånekassen fastsættes på grundlag af et gennemsnit af de fem bedste tilbud om boliglån på markedet. Dette gennemsnit kaldes basisrenten. Fra basisrenten fratrækkes 0,15 procentpoint. Beregningsgrundlaget gælder både den faste og den variable rente. I særlige tilfælde kan en låntager efter endt uddannelse blive fritaget for at betale renter. Fritagelsen kan bl.a. ske som følge af ledighed, lav indkomst, eller hvis den studerende bliver forælder.

I udgangspunktet er der variabel rente på studielånet. Den angivne variable rente på 2,198 pct. gælder for perioden 1. juli 2019 - 31. august 2019. Låntagere kan også ansøge om en fast rente. I perioden 1. juli 2019 - 31. august 2019 var satserne 2,521 pct., 2,765 pct. og 3,173 pct. over en periode på henholdsvis 3 år, 5 år og 7 år. En historisk oversigt findes her: <https://lanekassen.no/nb-NO/Tilbakebetaling/Renter-og-gebyrer/Rentesatser/>

9.4. Finland

I tabel 25 er det for Finland angivet, at den studerende betaler 0-0,5 pct. i rente i studietiden. Dette er kun et eksempel. Låntageren aftaler individuelt tilbagebetalingsvilkår med hensyn til løbetid og renter med banken, som bevilger det statsgaranterede studielån. Folkepensionsanstalten (FPA) træffer efter lov om studiestøtte afgørelse (studiestödbeslut) om

- at statsgarantien for lånet højst er gyldig i 30 år,
- hvad maksimumbeløbet for studielånet er, samt
- låneposterne, herunder dato for hvornår de enkelte låneposter tidligst og senest kan udbetales.

Studerende med finsk studielån, som gennemfører uddannelsen inden for en bestemt tidsfrist, har mulighed for at opnå såkaldt studielånkompensation,¹¹ hvormed en del af

¹¹ Gælder for studerende som har påbegyndt sin uddannelse efter 1. august 2014. Studerende, der har påbegyndt uddannelsen før denne dato, har mulighed for at fradrage afbetalingen af studielånet i beskatningen. Fradraget udgør 30 pct. af det beløb, der overstiger 18.612 kr. Der er en øvre grænse for, hvor stor en del af lånet der kan komme i betragtning til kompensation.

lånet kan konverteres til stipendie. For længere videregående uddannelse (högre högskoleexamen) er tidsfristen den normeret studietid plus et år. For kortere og mellemlange videregående uddannelser (lägre högskolaexamen) er tidsfristen den normeret studietid plus et halvt år¹². For at modtage studielånskompensation skal man have et lån på mere end 18.668 kr. Kompensationen udgør 40 pct. af den del af lånet, der overstiger 18.668 kr. Den del af lånet, der kan komme i betragtning til studielånskompensation, kan dog højst udgøre 2.987 kr. per støttemåned.

9.5. Island

Der gælder særlige betingelser for tilbagebetalingen af det islandske studielån, eftersom en stor del af lånet ikke tilbagebetales i praksis. Lánasjóður íslenskra námsmanna (Lín) har desuden estimeret, at kun cirka 50 pct. af de berettigede studerende vælger at optage studielån.

Studielånet er rentefrit i uddannelsesperioden, men tilskrives 1 pct. i renter efter uddannelsens afslutning. Betingelserne er fastsat i studielånsloven. Lánasjóður íslenskra námsmanna (Lín) har på nuværende tidspunkt bestemt, at renten skal være én pct. efter uddannelsesperioden. De studerende skal påbegynde tilbagebetalingen senest to år uddannelsen er afsluttet.

Afdraget på lånet er indkomstafhængigt. Det årlige afdrag udgør 3,75 pct. af den studerendes indkomst det forudgående år. Hvor længe og hvor meget den studerende skal betale tilbage, er altså afhængigt af gældens størrelse og den studerendes indkomst. For den nuværende type studielån er der ikke en øvre grænse for varigheden af tilbagebetalingsperioden. Lånene annulleres ved konkurs og dødsfald, og der kan desuden være vanskeligheder ved at opkræve lån, hvis låntageren bor uden for Europa. Det betyder, at 47 pct. af det almindelige studielån i Island ikke bliver tilbagebetalt. Der er således i praksis tale om en indirekte støtte i form af nedsat rente og eftergivelse af gælden. Det varierer, hvor meget af studielånet der eftergives for hver studerende. Generelt er der en sammenhæng mellem høje lånebeløb, høje rentenedsættelser og dermed relativt højere indirekte støtte.

¹² Efter man har gennemført en kort eller mellemlang uddannelse, kan man benytte sig af mulighed for at ansøge om studielånskompensation med det samme, eller vælge at udnytte kompensationen efter gennemførelse af en længere videregående uddannelse.

Hvis indkomsten året før er lavere end ca. 196.210 kr., kræves der ingen indkomstrelaterede afdrag. Der betales mindst et fast afdrag, som i henhold til betingelserne for den nuværende lånetype er på 7.411 kr. om året. Beløbet for det faste afdrag er fastsat ved lov om studielån og indeksreguleres. Der kan søges om fritagelse fra afdrag under visse omstændigheder såsom invaliditet, sygdom, ny uddannelse mv.

9.6. Studielåmsgæld og lånetilbøjelighed

Sverige er det land i Norden, hvor den samlede studielåmsgæld er størst.

Tabel 27

Den samlede studielåmsgæld, DKK, 2018

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island	Færøerne
I alt, mia.	39,0	162,1	137,7	23,2	13,4	0,1
Pct. af BNP	1,8	4,7	5,2	1,3	8,5	0,3

Anm.: Per ultimo 2018. Tabellen viser den samlede studielåmsgæld, dvs. inklusive gæld for studielån til ungdomsuddannelse.

1) Af Lánasjóður íslenskra námsmanna's (Lín) budget hvert år (udlån) får Lánasjóður íslenskra námsmanna (Lín) 47 pct. betalt fra staten og resten, 53 pct., finansieres i form af lån fra Islands Nationalbank.

Kilde: de nordiske studiestøtteadministrationer.

I Danmark, som er også det land, der har det højeste stipendie, tager 31 pct. studielån mod 79 pct. i Sverige og 65 pct. i Finland. I Norge og Island, hvor studiestøtten er lånebaseret, optager alle støttemodtagere lån. Færøerne er det land, hvor der er færrest støttemodtagere, som optager studielån. Her optager kun 16 pct. af støttemodtagerne lån.

Tabel 28

Andelen af støttemodtagere der fik studielån, videregående uddannelse, pct., 2018

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island	Færøerne	Åland ²⁾
Andel lånemodtagere	31	79	96,5 ¹⁾	65	100	16	52

1) For Norge gælder, at de første 40 pct. (omgjøringslån) af de studerendes studielån konverteres til et stipendie, såfremt den studerende a) er udeboende, b) ikke overstiger de gældende grænser for indkomst og formue og c) består sin uddannelse. Det gælder således, at antal støttemodtagere med studielån i Norge er opgjort som andelen, der søger lån ud over de første 40 pct., som konverteres til stipendie.

2) Tal for Åland vedrører 2017.

Kilde: de nordiske studiestøtteadministrationer.

Af tabel 29 fremgår det, at låneomkostningerne er højest i Danmark. Det skyldes primært, at rentesatsen i Danmark i studietiden er på fire pct., jf. tabel 25.

Tabel 29
Omkostninger for studielån, DKK, rentesatser for 2018¹⁾

	Danmark	Sverige	Norge ²⁾	Finland ³⁾	Island	Færøerne
Studielån	100.020 ⁴⁾	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Renteomkostninger i studietiden	12.660	330	0	1.330	0	2.082
Renteomkostninger under tilbagebetalingsperioden på 7 år	4.164	460	8.858	1.732	4.994	10.230
Renteomkostninger i alt	16.824	790	8.858	3.062	4.994	12.312
Samlet	116.824	100.790	108.858	103.062	104.994	112.312

Anm.: Hvor meget vil det koste at tage et studielån på 100.000 kr. ud fra følgende oplysninger: Studietid på fem år; den studerende optager hvert år under studiet et lån på 20.000 kr. som tilbagebetales over syv år: På baggrund af rentesatser for 2018 undtagen Norge og Finland, hvor satserne er for 2019. Beløbene er inklusive en eventuel afdragsfri periode efter afsluttet uddannelse og før tilbagebetalingsperioden påbegyndes.

1) Renten i studietiden

- Danmark 4,0 pct.
- Sverige 0,13 pct. (den variable rente var i 2018 historisk lav)
- Norge 0,0 pct.
- Finland 0,0 – 0,5 pct.
- Island 0,0 % indeksreguleret
- Færøerne 2 pct.

Renten i tilbagebetalingsperioden

- Danmark 1,0 pct. (+ diskonto (0 pct.))
- Sverige 0,13 pct. (den variable rente var i 2018 historisk lav)
- Norge 2,198 pct.
- Finland: 0,48 pct. (gennemsnitsrenten i januar 2019)
- Island 1,0 pct. max. 3 % + indeksreguleret

2) For Norge gælder det, at rentesatsen i tilbagebetalingsperioden er variabel men med mulighed for at vælge en fast rente i tre, fem eller ti år. Det gælder yderligere, at en låntager efter endt uddannelse i særlige tilfælde kan blive fritaget fra at betale renter. Fritagelsen kan bl.a. ske som følge af ledighed, lav indkomst, eller hvis den studerende bliver forældre. I eksemplet har låntager afsluttet sin uddannelse i 2019. Normalt påbegyndes tilbagebetalingen syv måneder efter afsluttet uddannelse. Den oplyste rentesats afspejler derfor den variable rentesats i juli 2019.

3) I Finland optager de studerende studielån i den private banksektor. I eksemplet er gennemsnitsrenten for Finlands Bank i januar 2019 på 0,48 pct. anvendt. Renten er variabel. Der forudsættes månedlig afbetaling. I studietiden kapitaliseres renterne på studielånet 15. juni og 15. december.

4) De danske tal er baseret på en månedlig udbetaling på 1666,66 kr. oprundet til 1667 kr. over fem år. I alt 100.020 kr.

Kilde: de nordiske studiestøtteadministrationer.

10. Særlige stipendietillæg og supplerende lånestøtte

Tabel 30

Særlige tillæg til stipendiet i de nordiske lande, videregående uddannelser, udeboende, 2019

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island	Færøerne ²⁾
Tillæg til forsørgere	-	+	+	+	-	+
Tillæg til forsørgere, der bor sammen med en anden studiestøttemodtager	+	-	-	-	-	-
Tillæg til enlige forsørgere	+	-	-	-	-	+
Særlig støtte til barsel	+	-	+	-	-	+
Støtte til studerende med et handicap/en funktionsnedsættelse	+	-	+	-	-	-
Tilskud til undervisningsafgift/deltagerbetaling, indland	+	-	-	-	-	-
Støtte til sprogundervisning ved studieophold uden for Norden (Sverige: ordning for sig selv, men alm. SU)	-	+	+	-	-	+
Stipendie til betaling af undervisningsafgift til en hel uddannelse i udlandet	+	-	+	-	-	+
Stipendie til betaling af rejseudgifter i forbindelse en hel uddannelse i udlandet	-	-	+ ¹⁾	-	-	+

Anm.: Tabellen afspejler kun de støttemuligheder, der findes i uddannelsesstøttesystemet.

1) 'Rejsestøtten' bliver givet som 35 pct. stipendie og 65 pct. lån, hvorfor den fremgår i både tabel 28 og 29.

2) Det bemærkes, at en udtømmende kvalificering af særlige stipendietillæg og supplerende lånemuligheder i Færøerne indtil videre udestår.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Tabel 31

Supplerende lån i de nordiske lande, videregående uddannelser, udeboende, 2019

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island	Færøerne ²⁾
Supplerende studielån til forsørgere	+	-	-	-	+	-
Særlig lån til forsørgere, der bor sammen med en anden studiestøttemodtager	-	-	-	-	+	-
Særlig lån til enlige forsørgere	-	-	-	-	+	-
Særlig lån i forbindelse med fødsel/barsel	-	-	-	-	-	-
Særlig lån til studerende med et handicap/en funktionsnedsættelse	-	-	-	-	-	-
Lånemulighed til betaling af undervisningsafgift/deltagerbetaling, indland	-	+	+	-	+	-
Supplerende lån til studerende i udlandet (dvs. ud over ordinære lånemuligheder som i hjemlandet)	-	+	-	+	-	-
Særlig lån til betaling af sprogundervisning ved studieophold uden for Norden	-	+	-	-	+	+
Særlig lån til betaling af undervisningsafgift til en hel uddannelse i udlandet	+	+	+	-	+	+
Særlig lån til betaling af rejseudgifter i forbindelse en hel uddannelse i udlandet	-	+	+ ¹⁾	-	+	+

Anm.: Tabellen afspejler kun de støttemuligheder, der findes i uddannelsesstøttesystemet.

1) 'Rejsestøtten' bliver givet som 35 pct. stipendie og 65 pct. lån, hvorfor den fremgår i både tabel 28 og 29.

2) Det bemærkes, at en udtømmende kvalificering af særlige stipendietillæg og supplerende lånemuligheder i Færøerne indtil videre udestår.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Ud over de ordinære stipendier og lånemuligheder findes en række særlige stipendietillæg og muligheder for supplerende lånestøtte. I tabellerne er inddraget de primære muligheder for særlig støtte, der ligger inden for reglerne om uddannelsesstøtte i de nordiske lande.

I det følgende uddybes støttemuligheder, satser og forbehold, der ligger inden for rammerne af de nationale regler vedrørende særlige stipendietillæg og muligheder for supplerende lånestøtte i de forskellige lande.

De nævnte satser for Danmark, Sverige og Finland er de gældende satser for kalenderåret 2019 medmindre andet er angivet. Satserne for Norge, Island og Færøerne er de gældende satser for studieåret 2019/2020.

10.1. Tillæg og supplerende studielån til forsørgere

I Danmark tilbydes stipendie til enlige forsørgere på 6.166 kr. om måneden. Til forsørgere, der bor sammen med en anden modtager af studiestøtte, tilbydes 2.463 kr. om måneden, hvor begge forsørgere således har mulighed for at modtage supplerende støtte. Yderligere har alle forsørgere ret til et supplerende studielån på 1.578 kr. om måneden.

I Sverige tilbydes et stipendie (tillæggsbidrag), der er udregnet på baggrund af antal børn og studieintensitet. En heltidsstuderende med ét barn modtager f. eks. 112 kr. om ugen, mens en heltidsstuderende med tre børn modtager 219 kr. om ugen. Selvom barnet har to forsørgere, er det kun den ene, der kan modtage stipendie. Stipendiet kan modtages til og med det kvartal, hvor barnet fylder 18 år.

I Norge gives stipendie til forsørgere på op til 1.286 kr. per barn om måneden for hver af de første to børn, man har, mens børn ud over de to første giver op til 837 kr. om måneden. Man kan tidligst modtage stipendiet tre uger før, barnet bliver født, og ægtefælle eller samlevers barn giver ligeledes ret til forsørgertillæg. Ansøger skal bo sammen med barnet i 12 dage eller mere i månedlige intervaller, der løber i perioden fra den 16. i måneden til den 15. i den efterfølgende måned. Forsørgerstipendiet bliver behovsprøvet på baggrund af en eventuel ægtefælles person- og kapitalindkomst. Stipendiet bliver reduceret med 5%, hvis indkomstgrænsen overskrides. Reduceringen sker ved at stipendiet konverteres til lån.

Lånebeløbet indgår herefter som en del den samlede studielåmsgæld, som skal tilbagebetales efter endt uddannelse.

I Finland tilbydes et tillæg på 560 kr. om måneden, hvis man har et eller flere børn. Tillægget er fast og påvirkes ikke af antal børn, indkomst eller formue.

I Island tilbydes et tillægslån på 17.856 kr. per barn per studieår. Forsørgere med ægtefælle/samlever tilbydes derudover et supplerende lån til boligomkostninger på 4.744 kr. per studieår, hvis de forsørger ét barn, mens der tilbydes 7.380 kr. per studieår, hvis de forsørger to eller flere børn. For enlige forsørgere er satsen 25.828 kr. per studieår, hvis man forsørger ét barn og 31.104 kr. per studieår, hvis man forsørger to eller flere børn.

I Færøerne gives stipendie til forsørgere på 1.011 kr. om måneden for hvert hjemmeboende barn. Derudover får enlige forsørgere et tillæg på 1.549 kr. om måneden.

10.2. Særlige støttemuligheder i forbindelse med fødsel og barsel

I Danmark får man udvidet sin overordnede studiestøtteramme i forbindelse med fødsel og barsel. Moren får tolv ekstra måneder med studiestøtte, mens faren får seks måneder ekstra. Der er ikke krav om studieaktivitet, mens den ekstra støtte modtages.

I forbindelse med fødsel og barsel kan man i Norge modtage stipendie i stedet for lån (foreldrestipend). Stipendiet svarer til den ordinære lånemulighed (basisstøtte) på 9.258 kr. om måneden og kan modtages i 49 uger. Man kan samtidig modtage tillæg til forsørgere, som det er beskrevet i afsnit 10.1.

Island har ikke særlige støttemuligheder i forbindelse med fødsel og barsel, men der kan søges om fritagelse for kravet om fuld studieaktivitet.

I forbindelse med barsel eller adoption kan man på Færøerne modtage stipendie i 11 måneder. Stipendiet er det samme, som den studerende normalt modtager. Begge forældre kan ikke samtidig modtage støtte i forbindelse med barsel eller adoption.

10.3. Særlige støttemuligheder til studerende med en funktionsnedsættelse

I Danmark kan studerende, der har en varig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, der giver betydelige begrænsninger i evnen til at påtage sig et erhvervsarbejde, tildeles særlig

støtte (handicaptillæg). Af samme årsag sker en nedsættelse af grænsen for, hvor stor en indkomst den studerende må have. Tillægget er på 8.770 kr. om måneden.

I Sverige tilbydes ikke et særlig tillæg til studerende med en funktionsnedsættelse, men der kan studeres på nedsat tid, uden at det påvirker tildelingen af studiestøtte.

Studerende med en funktionsnedsættelse kan i Norge modtage et stipendie på 2.767 kr. i tillæg (ekstrastipend) til basisstøtten. Funktionsnedsættelsen skal påvirke den studerende i en sådan grad, at det ikke vil være muligt at opretholde en normal studieprogression, hvis den studerende havde et arbejde ved siden af sine studier. Stipendiet kan tildeles for efterårs-, forårs- og sommerperioden, og det er ikke tilladt at arbejde i den periode, som tillægget gælder for. Hvis man for eksempel kun modtager tillægget i efterårssemestret, kan man arbejde frem til efterårssemestrets start. Bliver man forsinket som følge af en funktionsnedsættelse, kan man desuden få konverteret lån til stipendie.

I Finland findes ikke et særlig tillæg til studerende med en funktionsnedsættelse. Der kan imidlertid søges om 'rehabiliteringsstöd'. Støtten er formelt set ikke en uddannelsesstøtte, men kan tildeles til personer under uddannelse, der som følge af en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse midlertidigt har mistet erhvervsevnen.

I Island kan studerende med en funktionsnedsættelse søge om at få nedsat kravet om studieaktivitet, uden at det påvirker muligheden for at få studielån. Derudover tilbydes et særlig lån til studerende med ægtefælle, hvis der er særlige grunde til det.

10.4. Stipendie og lånemuligheder til undervisningsafgift

I Danmark kan der i visse tilfælde tildeles tilskud til undervisningsafgift. Der kan højst tildeles 85 pct. af den gennemsnitlige månedlige afgift (beregnet på årsbasis). Der kan maksimalt tildeles 2.407 kr. i tilskud for hver måned.

I Sverige tilbydes op til 2.162 kr. i lån om ugen til betaling af undervisningsafgift, men maksimalt 259.483 kr. i sammenlagt 240 uger.

I Norge tilbydes lån på op til 48.937 kr. per studieår. Lånet kan højst dække de faktiske omkostninger til undervisningsafgiften, og det er en forudsætning, at man ikke modtager støtte andre steder fra.

I Island er det maksimale lånebeløb 204.236 kr. til hele uddannelsen uanset studieniveau, men dog aldrig mere end den faktiske undervisningsafgift. Bachelorstuderende kan få udbetalt op til en tredjedel af beløbet per studieår, mens studerende på kandidat-/masterniveau kan få hele beløbet udbetalt for ét semester, hvis undervisningsafgiften er så høj.

10.5. Særlige støttemuligheder til sprogundervisning ved studieophold uden for Norden

I de svenske regler gælder det, at der inden for EU kan studeres alle sprog, at man som minimum skal studere på deltid, samt at sprogkurset skal afsluttes med en eksamen. For sprogkurser uden for EU skal sproget have officiel status i det land, der studeres i, der skal studeres på heltid (ofte 15-20 timers lektioner per uge) og sprogkurset skal afsluttes med en eksamen. Til et sprogkursus tilbydes det ordinære stipendie og lånemuligheder.

I Norge tilbydes stipendie til forberedende sprogkurser til studerende, som skal studere i udlandet på en ikke-engelsksproget uddannelse uden for Norden (Finland og Island undtaget). Det forudsættes, at sprogkurset har en varighed på mindst fire uger med minimum 15 timers undervisning om ugen. Der tilbydes op til 15.997 kr. til betaling af kurset.

Island tilbyder et særligt lån til sprogkurser i første til tredje semester i forbindelse med et studieophold i udlandet, dog ikke i engelsksprogede lande samt Danmark, Norge og Sverige.

I Færøerne tilbydes stipendie til forberedende sprogkurser til studerende, der skal studere i et ikke-engelsksproget land uden for Norden (Finland og Grønland undtaget). Der tilbydes op til 20.000 kr. til betaling af undervisningsafgiften, mens der samtidig gives stipendie svarende til 4.362 kr. om måneden. Støtten bliver i første omgang tildelt som et lån. Hvis man inden 15 måneder efter afsluttet sprogkursus påbegynder en uddannelse i et land, hvor hovedsproget er det samme som på kurset, bliver lånet omgjort til stipendie.

10.6. Stipendie og lån til betaling af undervisningsafgift til en hel uddannelse i udlandet

I Danmark kan der til en hel kandidat-/masteruddannelse i udlandet tildeles hel eller delvis dækning af studieafgiften i op til to år. Stipendiets størrelse afhænger uddannelsen, idet

satsen svarer til, hvad gives i tilskud fra staten til en tilsvarende uddannelse i Danmark. Der findes tre takstniveauer på op til 43.100 kr., 61.300 kr. og 89.600 kr. per studieår. Der gives i sjældne tilfælde op til i 242.800 kr. per studieår til visse kunstneriske uddannelser. Hvis stipendiet ikke dækker hele studieafgiften, kan der lånes op til 107.206 kr. til hele uddannelsen.

I Sverige tilbydes op til 2.162 kr. i lån om ugen til betaling af undervisningsafgift til en hel uddannelse i udlandet, men maksimalt 259.483 kr. i sammenlagt 240 uger.

I Norge afhænger muligheden for støtte til betaling af undervisningsafgift til en hel uddannelse i udlandet af de faktiske studieafgifter. Der tilbydes op til 100.140 kr. for studieåret, der delvis tildeles som et stipendie og delvis som et lån. Forholdet mellem stipendiets og lånets størrelse afhænger af uddannelsesstrinnet. Yderligere tilbydes et tillægslån ved høje studieafgifter samt et tillægsstipendie til uddannelser ved udvalgte uddannelsesinstitutioner af høj kvalitet.

I Island er det maksimale lånebeløb 204.236 kr. til hele uddannelsen uanset studieniveau, men dog aldrig mere end den faktiske undervisningsafgift. Bachelorstuderende kan få udbetalt op til en tredjedel af beløbet per studieår, mens studerende på kandidat-/masterniveau kan få hele beløbet udbetalt for ét semester, hvis undervisningsafgiften er så høj.

I Færøerne kan der til en hel bachelor eller kandidat/masteruddannelse i udlandet tildeles hel eller delvis dækning af studieafgiften. Stipendiets størrelse er op til 80.000 kr. om året. Hvis stipendiet ikke dækker hele studieafgiften, kan der lånes op til 80.000 kr. om året. Modtager man i forvejen stipendie fra Danmark til betaling af studieafgift i udlandet, fratrækkes det danske støttebeløb.

10.7. Supplerende lån til studerende i udlandet (dvs. ud over ordinære lånemuligheder som i hjemlandet)

Finland og Sverige tilbyder som de eneste lande i Norden et supplerende lån til studerende i udlandet, der ikke er bundet op på specifikke udgifter. I Sverige tilbydes lån på 17.434 kr. over en uddannelsesperiode med 40 uger. I Finland tilbydes lånet som et statsgaranteret banklån på 5.974 kr. om måneden, hvor lånebetingelserne aftales mellem den studerende og deres bank.

10.8. Stipendie og lån til betaling af rejseudgifter i forbindelse en uddannelse i udlandet

I Sverige tilbydes der fra 1. juli 2018 lån til rejseomkostninger på 3.379 kr. per kalenderår ved studier inden for EU og 10.136 kr. per kalenderår ved studier uden for EU. I særlige tilfælde tilbydes højere lån, herunder eksempelvis til studerende med en funktionsnedsættelse.

I Norge tilbydes støtte til rejser uden for Norden, hvor 35 pct. tildeles som stipendie og 65 pct. som lån. Støttens størrelse afhænger af, hvor man studerer. Satsen for Europa per rejse er 928 kr. Satsen for Nord- og Mellemamerika per rejse er 3.501 kr. Satsen for Oceanien per rejse er 5.108 kr. Satsen for Sydamerika per rejse er 4.482 kr. Satsen for Asien per rejse er 3.222 kr. Satsen for Afrika per rejse er 3.857 kr. Ved studieophold på under seks måneder tilbydes der støtte til en tur-/returrejse, mens der ved studieophold på over seks måneder tilbydes støtte til to tur-/returrejser per studieår. Studerende, der bor sammen med en eller begge af deres forældre i studielandet, kan ikke modtage støtte til rejseudgifter. Der blev tidligere givet rejsestipendie til indenrigsrejser, men fra og med undervisningsåret 2017/2018 er denne ordning bortfaldet.

I Island tilbydes lån til rejseomkostninger, hvor lånet er proportionelt i forhold til, hvor den studerende tager sin uddannelse. Inden for Europa tilbydes 2.917 kr. om året, mens der uden for Europa tilbydes 6.127 kr. om året. Der ydes rejseomkostningslån på 3.858 kr. om året for studier i USA. Der tilbydes desuden lån til sundhedsforsikring i forbindelse med studieophold i udlandet.

Færing, der studerer i udlandet (inklusive deres børn) får rejsestøtte en gang årligt til at rejse hjem til Færøerne. Beløbet er forskelligt, alt efter i hvilken verdensdel man studerer i. Formålet med støtten er at øge muligheden for, at de studerende vender hjem igen efter endt uddannelse.

11. Leveomkostninger

Tabel 32 og 33 viser de studerendes egen vurdering af, hvad de i gennemsnit har af månedlige leveomkostninger. Omkostninger som eksempelvis studieafgifter er direkte relateret til den studerendes status som studerende, mens mad, husleje mv. er udtryk for generelle udgifter. For studerende i Norden (såvel som resten af Europa) er der en forholdsmæssig stor del af deres omkostninger, som bliver absorberet af forældre, partner/ægtefælle, arbejdsgiver eller lignende. Oversigterne differentierer derfor mellem

omkostninger, der er betalt af den studerende selv og omkostninger, der er direkte betalt af andre.

Tabel 32**Studerendes egen vurdering af faste månedlige leveomkostninger, efter skat, udeboende, DKK, 2016**

	Betalt af	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island
Husleje (lejeudgifter, ejerudgifter, realkreditlån/boliglån samt forbrug som vand, varme mv., men fratrukket evt. boligsikring)	Studerende	3.183	2.700	4.296	2.918	4.722
	Andre	841	627	408	675	1.753
	I alt	4.024	3.327	4.704	3.593	6.476
Mad	Studerende	1.537	1.584	2.091	1.515	3.094
	Andre	269	244	104	324	690
	I alt	1.806	1.828	2.194	1.838	3.785
Transport	Studerende	399	444	595	468	884
	Andre	54	52	34	70	242
	I alt	453	496	628	538	1.127
Telefon, internet, tv mv.	Studerende	239	267	254	201	402
	Andre	52	38	51	45	111
	I alt	292	305	304	246	514
Sundhedsudgifter (privat sygeforsikring, tandlæge, medicin, briller mv.)	Studerende	145	93	137	113	264
	Andre	24	18	12	26	61
	I alt	169	111	149	139	325
Børnepasning	Studerende	66	39	241	58	380
	Andre	50	16	32	36	114
	I alt	116	55	273	94	495
Gæld (eksklusiv realkreditlån/boliglån)	Studerende	213	171	536	204	664
	Andre	56	32	68	36	225
	I alt	269	203	604	241	888
Sociale aktiviteter og fritidsaktiviteter	Studerende	403	596	638	434	644
	Andre	21	39	18	44	98
	I alt	425	635	656	478	742
Andre faste leveomkostninger (tøj, toiletartikler, avis, forsikring mv.)	Studerende	695	916	790	554	854
	Andre	56	75	33	71	169
	I alt	751	991	823	625	1.023
Studieafgifter (undervisningsafgift, indskrivningsgebyr, eksamensafgift mv.)	Studerende	28	89	309	16	1.038
	Andre	31	59	78	3	181
	I alt	59	148	387	19	1.219
Bidrag til studenterorganisationer	Studerende	6	19	18	57	12
	Andre	0	3	0	3	0
	I alt	6	22	18	60	13
Studiematerialer (bøger, fotokopiering, studierelaterede udflugter mv.)	Studerende	225	200	185	51	264
	Andre	18	14	16	4	20
	I alt	243	214	200	54	284
Andre studierelaterede udgifter (privatundervisning, fagsupplering mv.)	Studerende	10	33	11	11	43
	Andre	4	1	2	1	4
	I alt	14	35	13	12	47
I alt betalt af studerende selv		7.150	7.150	10.101	6.600	13.266
I alt betalt af andre		1.476	1.219	854	1.336	3.671
I alt faste leveomkostninger om måneden		8.626	8.368	10.955	7.936	16.936

Anm.: Spørgsmål: Hvad er dine gennemsnitlige månedlige leveomkostninger? og Hvad er dine gennemsnitlige studierelaterede udgifter i dette semester/halvår?

Tabellens fokus er faste månedlige leveomkostninger, hvorfor den ikke omfatter ekstraordinære udgifter som eksempelvis rejser, køb af cykel mv.

Kilde: Eurostudent VI, 2016-2018

Tabel 33

Studerendes egen vurdering af faste månedlige leveomkostninger, udeboende, pct., 2016

	Betalt af	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island
Husleje (lejeudgifter, ejerudgifter, realkreditlån/boliglån samt forbrug som vand, varme mv., men fratrukket evt. boligsikring)	Studerende	36,9	36,8	27,9	39,2	32,3
	Andre	9,7	8,5	10,4	3,7	7,5
	I alt	46,6	45,3	38,2	42,9	39,8
Mad	Studerende	17,8	19,1	18,3	19,1	18,9
	Andre	3,1	4,1	4,1	0,9	2,9
	I alt	20,9	23,2	22,3	20,0	21,8
Transport	Studerende	4,6	5,9	5,2	5,4	5,3
	Andre	0,6	0,9	1,4	0,3	0,6
	I alt	5,2	6,8	6,7	5,7	5,9
Telefon, internet, tv mv.	Studerende	2,8	2,5	2,4	2,3	3,2
	Andre	0,6	0,6	0,7	0,5	0,4
	I alt	3,4	3,1	3,0	2,8	3,6
Sundhedsudgifter (privat sygeforsikring, tandlæge, medicin, briller mv.)	Studerende	1,7	1,4	1,6	1,2	1,1
	Andre	0,3	0,3	0,4	0,1	0,2
	I alt	2,0	1,7	1,9	1,4	1,3
Børnepasning	Studerende	0,8	0,7	2,2	2,2	0,5
	Andre	0,6	0,5	0,7	0,3	0,2
	I alt	1,3	1,2	2,9	2,5	0,7
Gæld (eksklusiv realkreditlån/boliglån)	Studerende	2,5	2,6	3,9	4,9	2,0
	Andre	0,6	0,5	1,3	0,6	0,4
	I alt	3,1	3,0	5,2	5,5	2,4
Sociale aktiviteter og fritidsaktiviteter	Studerende	4,7	5,5	3,8	5,8	7,1
	Andre	0,2	0,6	0,6	0,2	0,5
	I alt	4,9	6,0	4,4	6,0	7,6
Andre faste leveomkostninger (tøj, toiletartikler, avis, forsikring mv.)	Studerende	8,1	7,0	5,0	7,2	10,9
	Andre	0,6	0,9	1,0	0,3	0,9
	I alt	8,7	7,9	6,0	7,5	11,8
Studieafgifter (undervisningsafgift, indskrivningsgebyr, eksamensafgift mv.)	Studerende	0,3	0,2	6,1	2,8	1,1
	Andre	0,4	0,0	1,1	0,7	0,7
	I alt	0,7	0,2	7,2	3,5	1,8
Bidrag til studenterorganisationer	Studerende	0,1	0,7	0,1	0,2	0,2
	Andre	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	I alt	0,1	0,8	0,1	0,2	0,3
Studiematerialer (bøger, fotokopiering, studierelaterede udflugter mv.)	Studerende	2,6	0,6	1,6	1,7	2,4
	Andre	0,2	0,0	0,1	0,1	0,2
	I alt	2,8	0,7	1,7	1,8	2,6
Andre studierelaterede udgifter (privatundervisning, fagsupplering mv.)	Studerende	0,1	0,1	0,3	0,1	0,4
	Andre	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	I alt	0,2	0,1	0,3	0,1	0,4
I alt betalt af studerende selv		82,9	83,2	78,3	92,2	85,4
I alt betalt af andre		17,1	16,8	21,7	7,8	14,6

I alt faste leveomkostninger om måneden	100	100	100	100	100
---	-----	-----	-----	-----	-----

Anm.: Spørgsmål: Hvad er dine gennemsnitlige månedlige leveomkostninger? og Hvad er dine gennemsnitlige studierelaterede udgifter i dette semester/halvår?

Tabellens fokus er faste månedlige leveomkostninger, hvorfor den ikke omfatter ekstraordinære udgifter som eksempelvis rejser, køb af cykel mv.

Kilde: Eurostudent VI, 2016-2018

Det fremgår af tabellerne, at husleje, mad og diverse faste leveomkostninger fylder mest i de studerendes egen vurdering af gennemsnitlige månedlige leveomkostninger. Husleje fylder næsten 40 pct. af de studerendes samlede leveomkostninger i Finland. Samtidig er Danmark det land, hvor husleje fylder mest i de studerendes overordnede økonomi. 9,7 pct. af huslejen i Danmark bliver betalt af forældre, partner/ægtefælle, arbejdsgiver eller lignende. Samme tendens ses hos de studerende i Norge, hvor tallet er 10,4 pct.

Omkostninger som eksempelvis sundhedsudgifter, børnepasning og omkostninger, der er direkte forbundet med studieudgifter, fylder forholdsvis lidt. Studieafgifter i Norge udgør 7,2 pct. af de studerendes samlede omkostninger, hvor de til sammenligning i Sverige fylder 0,2 pct.

Tabel 34

Studerendes egen vurdering af samlede månedlige leveomkostninger og indkomster, udeboende, DKK og pct., 2016

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island
Samlede månedlige leveomkostninger	8.626	8.368	10.955	7.936	16.936
Samlede månedlige indkomster	9.924	11.027	13.591	10.992	20.830
Månedligt rådighedsbeløb ud over faste leveomkostninger	1.298	2.659	2.636	3.056	3.894
Månedligt rådighedsbeløb ud over samlede månedlige leveomkostninger	15,0 pct.	31,8 pct.	24,1 pct.	38,5 pct.	23,0 pct.

Kilde: Eurostudent VI, 2016-2018

Af tabel 32 fremgår det, at studerende i Danmark vurderer deres månedlige rådighedsbeløb til at være lavere, end hvad de studerende i de andre nordiske lande gør. Studerende i Danmark vurderer, at de har 15 pct. tilbage af deres samlede indkomster, efter at deres samlede månedlige udgifter er betalt. Tallene for Island og Norge er henholdsvis 23 pct. og 24,1 pct., mens de i Sverige og Finland ligger på henholdsvis 31,8 pct. og 38,5 pct.